

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 45 (1722)

П'ятниця, 9 листопада 2012 р.

Видавець з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ВИБОРИ – ЯК ДЗЕРКАЛО, В ЯКЕ КРАЩЕ НЕ ДИВИТИСЯ

28 жовтня вперше за своє дослідження я не взяла участі в голосуванні, як і більшість кримчан. Довго думала: то що ж зі мною діється, адже я завжди була громадянською активісткою, долучалася до виборчих кампаній, домагалася, аби уруну для голосування принесли додому і моїй дуже старенький мамі.

Дехто з політиків пояснив феномен рекордно низької явки кримчан та жителів багатьох інших регіонів тим, що на людей тиснуло начальство, вимагаючи показати потім свій бюллетень, сфотографуваний на мобільний телефон, із «галочкою» проти Партиї регіонів та її кандидатів. Можливо, таке й було, але, проігнорувавши вибори, підлеглий так само не міг задовольнити вимоги начальства, як і проголосувавши неналежним чином.

Тож думаю, що причиною низької явки для немолодих людей перш за все стала зневіра. Бо люди усвідомлювали, що ті обіцянки, якими їх годували, не мають під собою належного ґрунту. Шодо цього, то мене більше властивала відвітість Миколи Азарова, який відкрито пояснював з телекрана, що суттєві позитивні зміни у житті простих громадян можливі лише тоді, коли запрацює економіка, збільшившися валовий продукт, тобто ми станемо багатою країною. Те, що за минулих 20 років вона не запрацювала, і навіть навпаки, а попереду на нас чекає світова економічна криза, для мене означало, висловлюючись словами О. Пушкіна, «надпись ада: «Остави надежду навсегда». В іншому формулуванні: «Залиши надію кожен, хто сюди входить».

Звичайно, це поширяється на моє покоління, бо молодь, яка ще не набила собі гуль об гострі кути власної надії, замість того, щоб приречено проголосувати «за стабільність» (пригадаймо медичне формулювання: «Стабільно тяжкий стан»), почала радикалізуватися і звернула свої погляди на правий і лівий фланги, збільшивши результат «довіри» до останніх більш як удвічі. А щодо Всеукраїнського об'єднання «Свобода», якій значна частина соціологів не обіцяла навіть проходження 5-відсоткового бар'єра, то дала змогу їй здолати більш як два таких бар'єри. І при цьому не варто думати, що Крим лишився остроні в цих процесів. Та незрозуміла істота, якій місцева влада присвоїла звання «кримчанина» і кого традиційно збирає для участі у своєму телевізійному шоу «Відкрита політика» вчитель російської мови О. Машенко, раптом в кабінці для голосування збунтувалася і довела, що важливою для неї є не лише друга державна мова. А ось і яскравий приклад: кількість кримчан, що проголосували за «Свободу», не тільки співрозмірна з прібічниками «Російського блоку», а деінде навіть є більшою. Наведу кілька цифр з протоколів: «Р. Б.» – 911 осіб; «Св.» – 1203 осіби; «Р. Б.» – 439 осіб; «Св.» – 642 осіби; «Р. Б.» – 567 осіб; «Св.» – 715 осіб. І це у той час, як білборди із зображеннями «сильного человека» Аксёнова можна було зустріти чи не на кожній кримській вулиці, а про «Свободу» ніде не згадувалося. Більше того, кримський політолог Олександр Форманчук шкодував у прямому ефірі, що зі «свободівцями» «панькоються» Савік Шустер та Євген Кисельов. Та чи не задля того ці люди «зрадили» своїй Вітчизні, аби відчути подих демократії? І чи не є обов'язковим створення кандидатам у депутати державними ЗМІ рівних умов для оприлюднення їхніх позицій?

(Продовження на 3-й стор.)

ЗАСЛІН КОМУНІСТАМ

Близько півсотні представників ВО «Свобода» зібралися 7 листопада на столичному Майдані Незалежності, аби не допустити маршу комуністів Хрешчатиком з нагоди 95-річчя «Великого Жовтня». Про це журналістам заявив голова київського осередку партії Андрій Ілленко, передає кореспондент УКРІНФОРМу.

«Ми тут не проводимо політичну акцію. Ми, небудьжі громадяни, просто зібралися тут, аби проконтролювати законність, щоб дійсно комуністи не пішли Хрешчатиком як торік вони це зробили, попри

заборону суду», — сказав Ілленко. За його словами, напередодні була інформація, що комуністи збираються пройти маршем по Хрешчатику через Майдан Незалежності на Європейську площу. Відповідно «Свобода» подала заявку, що проводитиме свою акцію на Майдані Незалежності, аби перешкодити «цим абсолютно антиукраїнському шабашу».

Ілленко також поінформував, що 7 листопада вранці КПУ подала іншу заявку про те, що вона скасувє свою попередню акцію і проводитиме святкові заходи з нагоди 95-ї річниці «Великого Жовтня» лише на Бесарабській площі.

Лисенко. — Купка зайїджих «професійних революціонерів» (єврейських гангстерів) на чолі з Ленінім і Троцьким використала труднощі затяжної війни. За гроші Німеччини здійснила державний жовтневий переворот 1917 року і майже на ціле століття заволоділа найбільшою державою світу. Задуривши голову просному народові бурхливими гаслами: «владу — народу», «землю — селянам», «заводи — робітникам», «мир — народам», більшовики встановили небачений у світі червоний терор. Пізніше юристи світу оцінять діяльність цих головорізів такою фразою: «Людство за всю свою історію не бачило такого масового знищення невинних людей». Як це було — свідчать факти...

(Продовження на 14-й стор.)

РЕВОЛЮЦІЯ ЧИ ПЕРЕВОРОТ

«Можна деякий час обманювати багатьох, можна тривалий час обманювати декого, але не можна весь час обманювати всіх». (Абраам Лінкольн)

7 листопада — річниця більшовицького перевороту в Росії. Ця дата збігається з днем народження одного з головних організаторів цього злодійства — Лейбі Бронштейна-Троцького. Якщо читач ознайомиться з історією Троцького, викладеною в його книзі «Мое життя», то знайде підтвердження, що революцію робили ті, хто не міг реалізувати себе при царизмі.

У ХХ столітті трапилось щось фантастичне і незрозуміле, — робить висновок член проводу Всеукраїнського товариства політ'язнів і репресованих Микола

СЬОГОДНІ — ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСЕМНОСТІ ТА МОВИ

БЕРЕЖІМО РІДНУ МОВУ!

9 листопада ми відзначаємо День української писемності та мови. Серед багатьох проблем Української держави чи не найголовнішою є проблема мови.

В різні часи загарбники намагалися затоптати в багнюку нашу міловозвучну і багату мову. Українська мова пережила багатовікові утиスキ і заборони. Та наші предки зберегли її для нас, як невід'ємну частину життя і часточки людської душі. То чому ж ми, українці, нині не бережемо її, а вклоняємося чужому, не шануючи свого?

Дуже прикро, що на найвищому державному рівні не робиться нічого, щоб українська мова стала нарешті по-справжньому державною. В нашій країні можна бути високо-посадовцем і не знати державної мови; можна у Верховній Раді вести дискусії мовою сусідньої держави; можна вважати себе російськомовною співчакою і мати при цьому звання народної артистки України; можна, знаючи українську, давати інтерв'ю російською. Що це,

як не зневага до держави, на землі якої ти живеш? В жодній іншій державі такого немає, а у нас це нормальне явище.

Дуже часто нам нав'язується, як не щось російське, то наше російськомовне. Прикро, що наші «русскоязичні» і в Росії не жили, а українську мову зневажають, називаючи її «телячою». Не вмімо, не хочемо шанувати своє, але ладні схиляти голову перед чужим.

Ми, українці, — могутня нація і повинні берегти свою мову, культуру, звичаї й традиції. Чому ж ми розмовляємо мовою сусідньої держави — Росії?

Давайте берегти свою мову — найцінніший скарб народу. Плекаймо її, пізнаваймо, шануймо!

Лариса САДОВА
м. Гадяч Полтавської області
(«Мова про мову» — на стор. 7)

**КРИМСЬКА
СВІТЛІЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та змінення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта»

«БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неєуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»
Генеральний
директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnicv@gmail.com

Микола Азаров: ЦЕ БУЛИ НАЙКРАЩІ ВИБОРЫ ЗА ВСЮ ИСТОРИЮ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ...

Прем'єр-міністр України Микола Азаров вважає, що зволікання з підрахунком голосів виборців в окремих округах не може поставити під сумнів демократичність парламентських виборів. Як передає кореспондент УНІАН, про це М. Азаров заявив у середу, відкриваючи засідання Кабінету Міністрів.

«Це були найкращі організовані вибори за історію незалежності України. У 95% округів вони відбулись так, що, наприклад, іноземні спостерігачі (за власними, безпосередніми, ще не викривленими) називали їх зразковими. І тільки в кількох округах виники, на превеликий жаль, конфліктні ситуації. Питання: чи можуть кілька проблемних округів вплинути на загальну оцінку демократичності виборів і на формування нового складу зачленованого органу? Комусь цього дуже хочеться», — сказав М. Азаров.

На думку прем'єра, це суперечить здоровому глазду і демократичним нормам. Він наголосив, що різні суперечки,

конфліктні ситуації, гострі протистояння є практично на всіх виборах у різних країнах. «Це нікого не дивує і сприймається як супутнє демократії явище. Чому ж в Україні такі випадки викликають, переважно, істеричу? Чому саме ті, хто блокує роботу виборчих комісій, демагогічно звинувачують владу в затягуванні чи викривленні підрахунку? І тут постає друге питання: а чи дають такі окремі, штучно створенні в кількох округах конфлікти підстави для звинувачень на адресу влади? Жодних. Я це офіційно і категорично заявляю», — підкреслив М. Азаров.

Він ще раз наголосив, що

ТИМ ЧАСОМ... Лідер партії «УДАР» Віталій Кличко заявляє, що влада повинна визнати перемогу в 13 мажоритарних округах демократичних кандидатів, «інакше парламент, обраний шляхом фальсифікації і шулера, не може бути легітимним». За словами В. Кличка, спроби призначити перевибори у п'яти округах, де є так виграли опозиційні кандидати, — «це теж шулерство».

«Ми готові відмовитися від мандатів у нелегітимній Верховній Раді, щоб у країні відбулися нові вибори за новими правилами, тобто за новим законом. Але щоб так сталося, потрібне консолідований рішення і вчинок трьох політичних сил. Разом з нами це мають зробити «Батьківщина» і «Свобода», — підкреслив В. Кличко.

«ВЕРХОВНА РАДА ПОВИННА ДІЯТИ СЬОГОДНІ В ЕКСТРЕНОМУ РЕЖИМІ...»

Заступник голови Центральної виборчої комісії Жанна Усенко-Чорна вважає, що Верховна Рада повинна зібратися на позачергову сесію для законодавчого врегулювання порядку проведення повторних виборів у тих округах, в яких ЦВК не може встановити достовірні результати парламентських виборів. Як передає кореспондент УНІАН, про це Ж. Усенко-Чорна заявила в середу журналістам у ЦВК.

«На мій погляд, Верховна Рада повинна діяти сьогодні в екстреному режимі і реагувати на дану ситуацію в режимі ad-hoc, незважаючи на свій календарний план і на свої плани. Ситуація в країні вимагає абсолютно іншої реакції. Я думаю, що всі народні депутати повинні здраво сприймати, які у них місії, і виводити Україну з кризи», — сказала Ж. Усенко-Чорна.

На її думку, постанови, які ухвалила Верховна Рада напередодні, не є адекватною реакцією і не встановлюють на рівні закону порядок проведення повторних виборів.

«В ряді округів ми маємо не латентну, а абсолютно відкриту кризу політичного характеру. Законодавство дану ситуацію не регулює», — підкреслила заступник голови ЦВК.

«Для того, щоб врегулювати ситуацію, Верховна Рада повинна терміново зібратися і прийняти відповідальні рішення на зразок того, яке було прийнято у 2004 році, ухвалити спеціальний закон про порядок проведення чи повторного голосування у ряді спірних округів, де через вину членів окружних виборчих комісій або з вини спецпідрозділу «Беркут» стала ситуація, в якій ЦВК не може встановити результати волевиявлення», — заявила Ж. Усенко-Чорна.

Як повідомляє УНІАН, 6 листопада Верховна Рада ухвалила постанову, якою рекомендувалася ЦВК призначити повторні вибори у п'яти одномандатних округах: №№ 94, 132, 194, 197 та 223. Крім того, ЦВК має забезпечити їхнє проведення. Постанова також передбачає, що має бути визначені обсяги бюджетних видатків, необхідних для проведення повторних виборів, а уряд має вжити заходів щодо їх фінансування.

Того ж дня заступник голови ЦВК Андрій Магера також заявив про необхідність законодавчого врегулювання порядку проведення повторних виборів.

ОФІЦІЙНО

ПРЕЗИДЕНТ ЗВІЛЬНИВ КАНДИДАТА, ЯКИЙ «ПЕРЕМІГ» В ПЕРВОМАЙСЬКУ

Президент Віктор Янукович вирішив звільнити з посади Віталія Травянка, який останнім часом перебуває в полі зору ЗМІ через скандаліні події в Первомайську, де він балотувався до ВР по мажоритарному округу. Про це повідомляє пресслужба Президента.

«Президент України Віктор Янукович прийняв рішення про звільнення з посади заступника голови Миколаївської обласної державної адміністрації Віталія Травянка», — йдеється у повідомленні. Причини звільнення у повідомленні не роз'яснено.

Як інформував УНІАН, Віталій Травянко висувався в депутати у 132 округі в Первомайську. Визначення переможця у цьому окрузі супроводжувалось захопленням «Беркутом» приміщення ОВК і спробою вивезення виборчої документації, судовими розглядалими та скандалним оголошенням Травянка переможцем. Округ № 132 потрапив до числа тих, де ЦВК визнала неможливість встановлення достовірних результатів голосування і призначила перевибори.

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ ПРИВІТАВ БАРАКА ОБАМУ З ПЕРЕОБРАННЯМ НА ПОСАДУ ПРЕЗИДЕНТА США

Президент України Віктор Янукович привітав Барака Обаму з переображенням на посаду Президента Сполучених Штатів Америки.

«Довіра Вам особисто і курсу Вашої Адміністрації, яку підтверджує американський народ, має бути надійною запорою успішної реалізації розпочатих Вами реформ та ефективного подолання сучасних викликів, які постали перед США», — йдеється у вітанні Глави держави.

Віктор Янукович висловив переконання, що під час другої президентської каденції Барака Обами відносини стратегічного партнерства між Україною і США продовжать плідно розвиватися у дусі дружби, взаєморозуміння та конструктивного співробітництва на благо народів обох країн.

Президент побажав Бараку Обамі міцного здоров'я і нових успіхів у відповідальній державній діяльності.

ВІДГУКНІТЬСЯ, ЛЮДИ ДОБРІ!

Колектив Грушівської ЗОШ м. Судака просить про надання допомоги учневі 6-А класу з українською мовою навчання Ісааку Вадиму Олександровичу, який на сьогоднішній день знаходиться в реанімації (кома). Дитина в дуже тяжкому стані. Кожного дня необхідні дуже дорогі медикаменти, щоб дитина була з нами. Уклінно просимо відгукнутися і допомогти молитвою, коштами та ін.

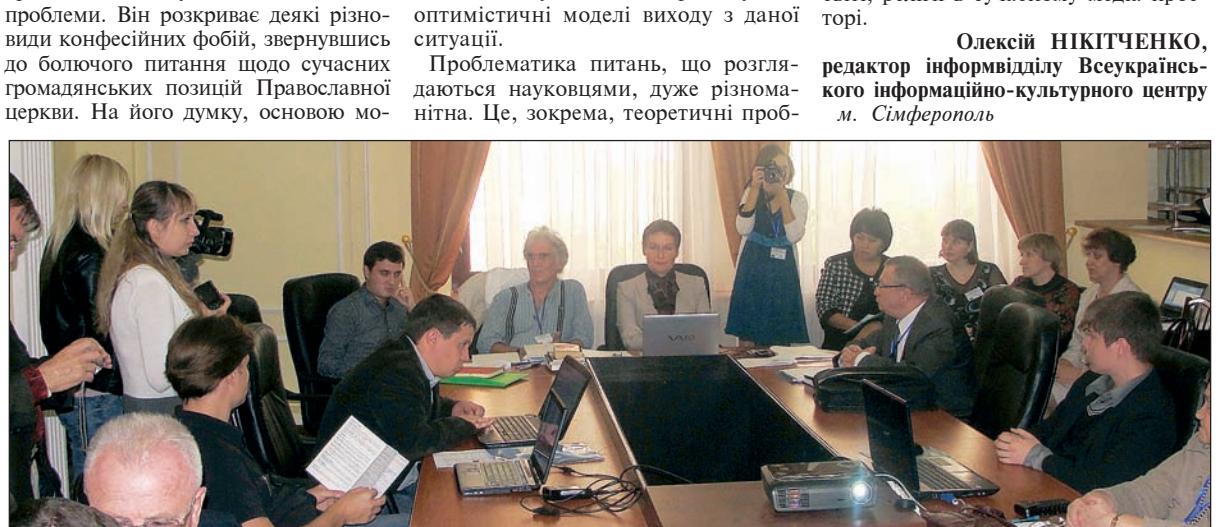
Розрахунковий рахунок у Приватбанку № 440588526864230. Мама — Ісаак Ольга Георгіївна.

Контактний телефон родичів — 099-967-38-18. Широ вдячні!

леми соціальної інверсії, гендерного питання, громадянської ідентичності, національної самосвідомості й етнічності, націоналізму, маніпулятивних технологій. Більш конкретно висвітлюються геополітичні питання: мультикультуралізм у Криму, становище турків у Болгарії, інтеграційні заходи уряду ФРН щодо мігрантів, наслідки «арабської весни», релігійний аспект функціонування іранської державності, стосунки «Братів-мусульман» і коптів Єгипту, політизація ісламу в Азербайджані та на Північному Кавказі, проблеми федералізму в Україні, релігійна ситуація в Казахстані тощо.

Серед тем, заявлених на конференції, центральне місце посідають питання політичної культури і місця Церкви в новому суспільстві, міжконфесійного діалогу у глобалізованому світі, релігії в сучасному медіа-просторі.

Олексій НІКІТЧЕНКО, редактор інформвідділу Всеукраїнського інформаційно-культурного центру м. Сімферополь

РЕЛІГІЯ ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО:

МІЖКОНФЕСІЙНІ Й ЕТНІЧНІ КОНФЛІКТИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Під такою назвою цього тижня у Лівадії (Ялта) пройшов XI Міжнародний семінар політологів, релігієзнавців, соціологів та економістів. Це традиційний щорічний семінар, започаткований ще у 1997 році. Організаторами цього року виступили Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, Західно-Мічиганський університет (США), Кримське відділення товариства конфліктологів України за активної підтримки Рескомітету АР Крим з інформацією. Серед запрошеніх гостей були журналісти різних телеканалів, сімферопольських та ялтинських газет, у тому числі наші колеги із Всеукраїнського інформаційно-культурного центру.

На конференції прозвучали привітання на адресу учасників від професора кафедри політичних наук і міжнародних відносин ТНУ Тетяни Сенюшкою й радника Норвезької Гуманістичної Асоціації К'яртана Селнеса (Kjartan Selnes). Декан факультету психології ТНУ доцент Євген Чорний зазначив, що ця зустріч з іноземними колегами значно розширила двосторонні контакти, адже цього року психологічний факультет виграв один з міжнародних грантів і займається питаннями соціальної адаптації мігрантів, що пов'язано з тематикою конференції. Радник голови Рескомітету АР з інформації Ірина Клепова висловила сподівання на подальшу співпрацю ЗМІ з учасниками семінару, які приїхали з Севастополя, Запоріжжя, Одеси, Львова, Києва, Москви, Санкт-Петербурга, Краснодара, Калмикії, Татарстану, Казахстану, Литви. Усі вчені відзначили особливе місце Криму в Україні, де кількість релігійних організацій уже перевишила два тисячі. Тут превалують такі релігії, як православ'я та іслам. Відкрито міжконфесійну раду «Мир — дар Божий» у 1992 році.

Відомий політолог, професор Інститу-

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

До речі, Олександр Форманчук, зокрема, наголосив на тому, що ця виборча кампанія була найдорожчою в історії України і в 7 разів дорожчою ніж та, що відбувалася у Польщі. Одній тільки Наталії Королевській вона обійшлася у 100 000 доларів, і вартість кожного заготовленого виборця складає 400 доларів.

А ще прославилася виборча кампанія своїм брудом, чорним піаром. Найбруднішою в Україні назвала її заступник голови Центровиборчко-му Жанна Усенко-Чорна, хоча сам день виборів, здавалося, був цілком благополучним. Близькі до воєнних подій з бікюю, «беркутівцями», слозогінним газом, голодуваннями і навіть самогубством одного з кандидатів-мажоритарників розпочалися вже пізніше.

Особливо непримиримою була битва за Київ, де опозиційні кандидати в депутати ладні були на все, аби не поступитися жодним мандатом представникам партії влади, які, до речі, ладні були ще на більше, для чого мали і значно більші можливості. Переобралися і псувалися протоколи; з'являлися їхні двійники, де переможець і переможений мінялися кількістю своїх прихильників; час від часу на дільницях гасло світло; зашла мова навіть про переголосування на деяких одномандатних округах; ті, хто почувався обманутими, зверталися до суду.

Тішить лише, що в ці пристрасті не втягнулася широка громадськість. Дехто, можливо, як і я, із сумною іронією спостерігав, як же самовіддано прагнути кандидати в депутати прислужитися своєму народові, не шкодуючи задля цього ні коштів, ні здоров'я, ні власної репутації. Ну якщо так вже болить душа за знедолених людей, послужіть йому десь в лікарні чи хоспісі, поборіться з його гріховністю на службі Божій, створіть дитячий будинок сімейного типу і пригрійте сиріт. Та ні ж. Якось по телевізору депутат Тарас Чорновіл сказав, що якщо цього разу знову не вдається «правдивістю», то буде писати книгу. Не вдалося. Хоча своєю широтою він, можливо, заслугував і на інше.

А в пам'яті ще живи вибори 2004-2005 років, коли розпадалися сім'ї, добри сусіди назавжди ставали ворогами. Господи, за що?! Цього разу політична сила Віктора Ющенка одержала лише один відсоток голосів виборців. Сумно було дивитися на білборди «Нашої України», де йшлося про «солов'яну мову» і сидів якийсь незрозумілій птах. При цьому одразу ж згадувався «великий і могучий». Такі речі виголошується, коли більше нічого сказати, бо насправді, якою б та мова не була, але якщо вона рідна, якщо нею промовляла твоя мати, якщо вона живе у твоєму серці та серці твоого народу, вона і має бути для тебе найвищою цінністю. Пам'ятаю, якось у передвиборчий період один із журналістів

запитав у Віктора Ющенка, чому його обіцянка «Бандитам — тюрем» так і лишилася не реалізована. Колишній президент пояснив, що він діяв згідно зі світовою практикою, тільки не уточнив, чи заведено у світі свідомо брехати своєму народові. Думаю, що тільки стараннями нинішньої влади здобув собі таку популярність Блок Юлії Тимошенко, яка, перевібаючи при владі разом із Віктором Ющенком, не залишила про себе жодної добреї згадки. А її більш далеке минуле, пов'язане з Павлом Лазаренком, який щойно відбув термін покарання в Америці (і зовсім не з політичних мотивів), мало б змусити замислитися її фанатів, котрі на протестній хвилі сприймають її сьогодні як геройню. І хоча я цілком розумію, що Об'єднану опозицію не варто ідентифіковувати зі «світлим образом» Юлії Володимирівни, і що до неї входить чимало авторитетних і близьких мені за духом людей, мені не подобається їхній метод «працевлаштування».

Щодо партії «УДАР», котра пішла на вибори як самостійна політична сила, не можу закрити очі на те, що кістяк її кримської організації склали партія «Союз», усвідомлюючи, що відновлення Радянського Союзу (яке в принципі і неможливе) для переважної більшості громадян не є актуальним, а боротися за російську мову просто нема з ким — тут цілком впорається і партія влади. Ось і перефарбувались швидкоруч наші спрітники, поповнивши лави партії «українського націоналіста» Віталія Кличка.

Надзвичайного переполоху, особливо серед кримських політиків та політологів, наробило входження до Верховної Ради Всеукраїнського об'єднання «Свобода». Її представників намагаються виставити справжнім пугалом. Це передовсім «фашисти», «національна ганьба», «Тягнибок — він же тягнибад», «розділювач міжнародної ворожнечі». Але подібні «компліменти» не завжди сіють страх, позбавляючи українців сну і аппетиту, і люди, які вже натішлися «блімі та пухнастими» ворогами «свободівців», не проти подивитися, чи такий страшний чорт, як його малюють.

Питання щодо фальсифікацій порушував і кримський комуніст незрозумілої орієнтації Леонід Грач (незрозуміло! — це тому, що Петра Симоненка дніям в телевірі він називав сволотою та ще таким словом, яке я не насмілюся процитувати). Він дивувався тому, що набрав на окремих дільницях у 8 разів більше голосів, ніж пані Дзоз, але результат виявився не на його користь. Обурювало його і те, що Віталія Кличка, котрий як спортсмен є окрасою нашої нації, Ялта зустрічала не хлібом та сіллю, а яйцями і помідорами. Втім, удар по чемпіону світу з боксу був не тільки продуктивим — кримське телебачення чи не щодня поливало його таким

ВИБОРИ — ЯК ЗЕРКАЛО, В ЯКЕ КРАЩЕ НЕ ДИВИТИСЯ

брудом, який не снівся на-
віть і «Свободі».

Сьогодні опозиційні партії порушують питання про «об-
нуління» як своїх партійних
спісок, так і відкликання
своїх кандидатів, котрі здо-
були перемогу на мажоритар-
них округах. Таким чином
вони мають змогу розвіяти
міф про прозорі та демократичні
вибори, хоча невідомо,
чи піде це на користь країні,
бо ще одні подібні вибори
можуть привести державу до
економічного колапсу.

Безпосередньо щодо вибор-
ів Роман Яремійчук зауважив:
«Об'єднаній опозиції зашкодив,
зокрема, Віктор Ющенко, перебравши на себе
частину електорату; те, що
комісіями керували представи-
ни партії влади, теж відбли-
лося на результататах, як і на-
явність технічних партій.

**Заступник голови Кримсь-
кого відділення УНП Мико-
ла Борисенко** акцентував ува-
гу на тому, що партії влади
тримати людей в чорному
тілі відіндо, аби вони були
зосереджені на пошуках
шматка хліба, а не на полі-
тиці.

**Голова Кримської організа-
ції КУНу Василь Овчарук**
висловив такі думки:

— Доки останній із російсь-
ких політиків не почне поважати
Україну як суверенну
державу, нормальних відно-
сін між Росією і Україною не
буде. А зневажаючи нашого
Президента, Володимир Пу-
тін тим самим демонструє
зневагу до усього 45-міль-
йонного народу. І дозволяє
себі він це тому, що має
Віктора Януковича за васа-
ла, який повинен слухати-
ся. І ситуація в державі не
стане нормальнюю, доки ет-
нічні росіяни, котрі тут живуть,
не усвідомлять, що

ході і Півдні втратила 1 млн. своїх шанувальників, а загалом — близько двох. І це падіння довіри мало б її на-
сторожити. Кримські татари, 80% яких голосували за опо-
зицію, результатами виборів та підрахунком голосів роз-
чаровані. Втім, нових хариз-
матичних лідерів серед опо-
зиціонерів не з'явилось. Ді-
льничні комісії майже повні-
стю складалися із представни-
ків Партиї регіонів (20 про-
ти 4), і їхні представники складали присягу безпосере-
дино в офісі Партиї регіонів.

Ту ж саму тенденцію від-
значив і **спостерігач від комі-
тету виборців Анатолій Іва-
нов**: якщо під час виборів
місцевих органів влади свої
симпатії до Партиї регіонів по
першому округу виявиво
100 000 виборців, то через
такий незначний час — лише
30 000 громадян. Серед ви-
явлених порушень найсут-
євішим було отримання комісією бюллетенів прямо під
час виборів, а не напередодні
на закритому засіданні, як це

Україна є суверенною дер-
жавою, яку не треба нікуди
приєднувати.

— А як ви ставитеся до ляка-
лок, пов'язаних із ВО «Свобо-
да»?

— Люди, які шанують свою
націю і яких називають на-
ціоналістами, не можуть бути
фашистами. Але те, що вони
увійдуть до парламенту, може
мати двоякий ефект, бо вже і
сьогодні регіони, які підтриму-
ють «Свободу», не мають
державних субвенцій. І це з
метою, щоб економічно ізольовані
Західна Україна розчарувалася у своїх обран-
цях, перекладаючи на них
вину за усі негаразди. У будь-
якому разі думаю, що прак-
тикувати цей парламент не
буде, люди з протилежними
політичними позиціями за-
містять роботи воюватимуть
поміж собою.

**Член Меджлісу кримсько-та-
тарського народу Зайр Смед-
ляєв** зауважив, що цього разу
Партия регіонів тільки на

передбачено законом. Не бу-
ли прибрані також агітаційні
матеріали на користь про-
владного кандидата Віталія
Дзоз, портрет якого красував-
ся прямо перед входом на
виборчу дільницю.

А ось нагальні думки з при-
воду виборів **голови Кримсь-
кого філії НТШ, академіка
УЕАН Петра Вольвача**:

— Знаю виборчий процес ізсередини, а цього року брав
у ньому участь не лише як
виборець, а і як кандидат в
депутати від «Нашої України». Вибори були дуже бруд-
ними, і надгардади мені за сво-
їм стилем 2004-2005 роки. Воно
ї зрозуміло: до влади прийшли та ж сама політична
сила, котра і змайдалася в
минулому фальсифікаціями, за-
кінчила, чи не було.

Насправді ж розраховувати
можна тільки на себе: свою
вдачу, свое здоров'я та на
рідних. Звичайно, якщо все
це у вас є.

Тамара СОЛОВЕЙ

насмілилися, обідрав-
ши його як липку і привлас-
нивши чужі грошові вклади.

То коли б налагодження нор-
мального справедливого жит-
тя для всього українського
люду збігалось з бажанням
наших «ріжених», то так би
вони і було, а якщо на меті
лише примноження власних
капіталів, то не варто шукати
серед них рятівників, ким би
вони себе називали, чи
владою, чи опозицією.

Насправді ж розраховувати

можна тільки на себе: свою
вдачу, свое здоров'я та на
рідних. Звичайно, якщо все
це у вас є.

Тамара СОЛОВЕЙ

ЧИ ПОТРІБНА НАМ НАША НАУКА Й ВЛАСНІ ФАХІВЦІ?

У газеті «День» від 17 жовтня 2012 р. наведені слова голови Донецької державної адміністрації Андрія Шишацького про те, що в іншому регіоні «наука закінчилася, тому що вона може успішно розвиватися лише за умови, що буде обслуговувати великі ринки» і далі «не можуть в такій невеликій державі тиражуватися наукові дослідження, яким необхіден ринок десь на 300 мільйонів населення (...), інакше це не буде де застосувати».

Не знаю, якої галузі промисловості стосуються твердження цього високопосадовця. Зупинюся більш детально на тій галузі, якій я присвятив своє життя, — нафтівій і газовій. Україна є порівняно великою нафтогазовою державою, в якій щорічно видобувається більше 20 мільярдів кубічних метрів газу та близько 2 мільйонів тонн нафти. А ще порівняно недавно в 1968 році видобували 68 мільярдів кубічних метрів газу та 16 мільйонів тонн нафти.

Сьогодні ще не вичерпані резерви для підвищення рівня видобування і газу, і нафти, в тому числі зі старих Прикарпатських родовищ. Досить великі перспективи нарощування видобування цих енергоносіїв з шельфової та глибоководної частини Чорного моря, сланцевого газу на сході та заході України, метану Донбасу. Уряд вживає рішучих заходів для освоєння ресурсів Чорного моря, вкладаючи великі кошти на придбання нових самопідймальних бурових установок (СПБУ) та напівзанурених бурових установок (НПБУ) п'ятого покоління. Придання цих установок не лише відкриває дорогу до освоєння раніше відкритих газових родовищ (Одеського та Безіменного), а й дозволить перейти до масштабного розвідувального та експлуатаційного буріння на багатьох перспективних структурах, а їх напільгутається більше двадцяти, не кажучи про надвеликі сподівання відкриття нових потужних родовищ у глибоководній частині Чорного моря.

Перший досвід роботи буровиків ДАТ «Чорноморнафтогаз» на СПБУ «Петро Годованець», яка обладнана найсучаснішим буровим обладнанням п'ятого покоління, що спроектовано та виготовлено в Сінгапурі, показав, що нові бурові верстати, якими ще користуються буровики на суші, виробництва «Уралмашу», заводу «Барикади» та й більшості аме-

риканських заводів, не йдуть у ході порівняння з цими установками. Це порівняння показує рівень і нашого відставання. Водночас це порівняння заперечує твердження А. Шишацького, бо у Сінгапурі проживає в десять разів менше населення, ніж в Україні, а за рівнем технологій він випереджає багато найрозвиненіших країн світу (США, Росію, ЄС). Що стосується буріння свердловин на суші та на морі, то наше (українське) відставання ще разючіше. Нам доводиться купувати бурові долота виробництва США та Китаю (до речі, долота китайського виробництва майже не поступаються американським), хоча ще порівняно недавно наши долота з синтетичним алмазом не поступалися світовим зразкам. Україна майже втратила свої минулі досягнення в розробці різних типів бурових розчинів. Промивні рідини (бурові розчини) забезпечують стабільність буріння свердловин, а інша вартість сягає 25–30% від вартості усього циклу буріння. Не кажучи уже про якість розкриття продуктивних пластів, де головним є збереження первісних фільтраційних властивостей порід-колекторів.

Впродовж десятиліть, орієнтуючись на російських виробників бурових установок, ми витрачали багато коштів та часу на монтаж-демонтаж бурових установок, який був аж надто розичком (3–6 місяців порівняно з 3–5 добами для американських бурових установок).

Який би елемент технології буріння не розглядає, він підтверджує наше відставання від досягнень зарубіжних компаній.

У чому ж причина нашого відставання і чи можна власними силами досягти або навіть перевищити інші досягнення? Один мій знайомий, що обіймав нафтогазовий буровий компанії високу керівну посаду, на будь-яку пропозицію у цьому питанні відповідав, що це можна придбати у тієї чи іншої зарубіжної компанії. Купити це все дійсно можна, але де брати гроші? І скільки це буде коштувати?

Наши інженери та науковці за своїм рівнем не поступаються німецьким, французьким, японським чи американським фахівцям. Але для їх застачення до створення сучасних технологій необхідно дуже багато, і насамперед виділення значних фінансових коштів. Цього не розуміє ні керівництво держави, ні влас-

СПБУ «Петро Годованець»

ники «заводов-пароходов», бо отримання суттевого технологічного прориву вимагає часу. Українські науково-дослідні інститути, що працювали на нафтогазову індустрію, припинили своє існування. А ще додається проблема наукових кадрів. Здавалось б, що зростання у 5 разів кількості докторів та кандидатів наук з буріння свердловин порівняно з минулими двадцятьма роками повинно забезпечувати створення сучасного бурового обладнання та технологій. Але цього в Україні не спостерігається. Мабуть, це вимагає більш глибокого аналізу. Але багато залежить від рівня підготовки фахівців у стінах наших університетів. Навчальні лабораторії кафедри буріння нафтових і газових свердловин Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу оснащені устаткуванням 30–50-річної давнини. Придбати сучасне лабораторне обладнання університети не в змозі. Професорсько-викладацький склад не може заробити на це кошти за рахунок своїх наукових досягнень.

Форми фінансування наукових досліджень за рахунок державного бюджету аж ніяк не сприяють цьому процесу, бо ректорати виділяють кошти за принципом: «тому дам, цьому дам, а іному не дам». Контролю за цим фінансуванням з боку галузей практично нема, адже університети звітуються перед Міністерством освіти у формі наукових звітів, а не за рівнем створених технологій.

НАК «Нафтогаз України» та її дочірні компанії у розробку нових технологій практично кошти уже давно не вкладають. А тому Україні треба витрачати великі кошти не лише на імпорт нафти, газу, нафтопродуктів, але і на

придбання сучасного обладнан-

ня та технологій. І це стосується не лише буріння свердловин, а й технології розробки нафтових і газових родовищ, техніки видобування, транспортування тощо. І ще потрібен сучасний інтерграційний підхід до управління технологіями з використанням програм, закладених у сучасні технології. Так, лише в бурових установках, встановлених на СПБУ, виготовлених у Сінгапурі, всі операції від запуску двигунів, бурових насосів, систем очищення бурових розчинів, процесу буріння чи підймання бурильних труб виконуються після програмного опрацювання всіх рішень. Тобто на цих установках не залишається місця для прийняття практичних рішень, що ґрунтуються лише на досвіді бурильника, механіка чи іншого персоналу бурової. Це практично унеможливлює виникнення аварій з вини персоналу. Але цьому в наших університетах не вчать. Тому виникає необхідність включення в процес підготовки інженерних кадрів або магістрів виробничих бурових компаній. Сьогодні ДАТ «Чорноморнафтогаз» виступив з ініціативою розпочати прийом на роботу не після закінчення навчання у виші, а після третього курсу. Необхідний персонал починає відбирати при проходженні двох виробничих практик і переддипломної практики. До майбутніх практиків ставляться великі вимоги — відмінне та добре навчання, знання англійської мови, добре фізичне здоров'я. Після проходження кожної з практик на робочих місцях на СПБУ відбувається атестація кожного практиканта.

Робота на бурових установках

5-го або 6-го покоління вимагає

нових знань, які університет дати також не може. Орієнтація на

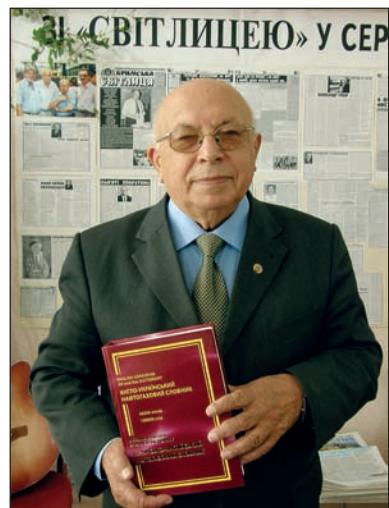
навчання наших фахівців у Сін-

гапурі, Норвегії або Шотландії також не зможе задовільнити виробництво, адже постійно йде заміна кадрів, іхня ротація, необхідно адаптувати технології буріння на кожній свердловині зокрема і навчати цьому операторів. Тому в ДАТ «Чорноморнафтогаз» проходить підготовка до створення власного навчально-го центру із залученням до роботи відомих в Україні фахівців, що забезпечить сучасне обслуговування та експлуатацію систем управління об'єктами морських самопідймальних плавучих бурових установок.

На мою думку, створення цього навчального центру дозволить істотно підняти рівень використання сучасних технологій буріння свердловин. Ця робота поєднуватиметься з практичною підготовкою майбутніх випускників університету і буде стимулом до засвоєння знань та їх практичного застосування.

На поставлене в заголовку запитання відповідаю — потрібна наука, потрібні нові знання, потрібно поєднувати сили університетів та виробничих компаній. І ще б в ідеалі, якби поєднувалося все це з мудрістю та далекоглядністю наших державних музів, від рішень та висловлювань яких залежить доля і науки, і держави в цілому, — тоді енергетичних і будь-яких інших залишостей в Україні, переконаний, не було б зовсім.

Роман ЯРЕМІЙЧУК,
доктор технічних наук,
професор, дійсний член НТШ

На фото: професор Роман Яремійчук зі своїм унікальним «Англо-українським/українсько-англійським нафтогазовим словником», який вважають найбільшим перекладним технічним словником в Україні. Словник містить близько 45 тисяч англійських слів і термінів, українські аналоги містять понад 100 тисяч слів-синонімів. Сьогодні, коли розширяються наукові та виробничі зв'язки між фахівцями України і західних країн, це видання має особливу актуальність.

ГРОШІ ВРАНЦІ — ГАЗ УВЕЧЕРИ?

«НАФТОГАЗ» ПРОКРЕДИТУВАВ «ЧОРНОМОРНАФТОГАЗ» НА 40 МІЛЬОНИВ ГРИВЕНЬ

ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» отримав черговий транш у розмірі 40 мільйонів гривень від НАК «Нафтогаз України» на фінансування пріоритетних інвестиційних проектів.

Відповідне повідомлення розміщено у системі розкриття інформації Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку України, передає УКРІНФОРМ.

«Дата одержання частини позики (траншу): 30.10.2012 року. Сума одержаної частини позики — 40 000,00 тис. грн. Вид позики: безпроцентна», — йдеться у по-відомленні.

Позика надана згідно з договором № 14/3042/12 від 18 квітня 2012 р. на суму 2 млрд. 395,75 млн. грн. Кінцевий строк повернення всієї суми позики — 17 квітня 2013 р.

Позика надана на безпроцентні основи з метою фінансування заходів з реалізації

пріоритетних інвестиційних проектів, проведення бурових робіт, облаштування діючих родовищ, заходів з технічного розвитку, ремонту та модернізації виробничих об'єктів, а також для погашення кредиторської заборгованості.

Як повідомляло агентство, 29 жовтня «Чорноморнафтогаз» отримав від НАК «Нафтогаз України» транш у розмірі 10 млн. грн.

НАК «Нафтогаз України» (м. Київ) об'єднує найбільші нафтогазовидобувні підприємства країни, є монополістом з транзиту і зберігання природного газу в підземних сковищах, а також з транспортування нафти трубопровідним транспортом по території України.

НАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» (м. Сімферополь) — єдине підприємство в Україні, яке самостійно проводить розвідку, освоєння і розробку родовищ нафти і газу в українському секторі Чорного та Азовського морів, підготовку вуглеводневої сировини, її транспортування і зберігання. 100% акцій «Чорноморнафтогазу» знаходиться в управлінні НАК «Нафтогаз України» (м. Київ).

ПЛЮС 122 МІЛЬОНИ КУБОМЕТРІВ

Державне акціонерне товариство «Чорноморнафтогаз» продовжує збільшувати видобуток вуглеводнів на родовищах шельфи Чорного моря. За 10 місяців загальний видобуток компанії становить 947 000 000 кубометрів природного газу. Порівняно з січнем-жовтнем минулого року зростання на 14,8%, або 122 мільйони кубометрів. Основний приріст був отриманий за рахунок активних робіт на шельфі: дооблаштування Штурмового та Архангельського родовищ, капітального ремонту свердловин на Голіцинському родовищі.

Нагадаємо, що подальшого збільшення видобутку у «Чорноморнафтогазі» очікується після введення до експлуатації Одеського і Безіменного родовищ газу. Завдяки можливостям високотехнологічних СПБУ, перша з яких — «Петро Годованець» — почала роботу 1 червня, друга приступить до них у грудні цього року, видобуток газу в 2012 році планується на рівні 1,17 млрд. кубометрів, а наступ-

ному — вже 1,65 млрд. кубометрів. Зростання у 500 мільйонів кубометрів, що становить чверть річного споживання газу в Криму, буде здійснюватися завдяки продовженню освоєння Одеського і Безіменного родовищ газу з використанням високотехнологічних СПБУ.

Поповнення парку бурових установок «Чорноморнафтогазу» вже сьогодні допомагає компан

Є В КРИМУ ТАКА ЧАСТИНА

Цю скелю на південній стороні Радянської балки я пам'ятаю ще з 80-х років, коли Севастополь був закритим містом. З тих пір мало що змінилося, як і тоді вона являє собою «місіячний пейзаж», що складається з хаосу багатотонних кам'яних брил.

Наприкінці червня 1942 року фашистські війська переправилися через річку Чорну. Сконцентрувавши величезні сили, вони намагалися захопити арсенал. Одна за однією провалювалися шалені атаки гітлерівців на підземний гарнізон. Сили були нерівними, а в штолнях знаходилось більше 500 вагонів боезапасу, які в жодному разі не повинні були дістатися ворогові. Долю арсенала вирішив начальник об'єкта цієї балки технік-інтендант Прокопій Саєнко. Вночі 30 червня 1942 року величезна монолітна скеля зметнулася в повітря, розкололася і зі страшним гуркотом осіла, поховавши під своїми брилами сотні ворожих солдатів, а також танки, гармати, техніку.

З тих трагічних часів минуло 70 років. Зараз у місцях, так ясно політих кров'ю солдатів, дислокується 174 база озброєння Військово-Морських Сил Збройних Сил України. Саме з екскурсую в історичне минуле легендарної землі починається наша розмова з командиром бази капітаном 2 рангу Олександром Васильевим.

Історія цієї частини починається 30 грудня 1998 року на невеличкому селищі Краснокам'янка в кримських горах неподалік курортної Феодосії. Саме у той період розподілу Чорноморського флоту колишнього СРСР до створенного на фондах 300 зенітної ракетно-технічної бази військового підрозділу почали надходити перші зразки озброєння. Одночасно з цим військова частина продовжувала змінювати місця дислокації, отримала нові території для розміщення в Севастополі, у тому числі й 18 гектарів технічної території в районі міста Інкерман. Частина розширювалася, до її складу увійшли підрозділи радіотехнічного озброєння, зберігання хімічного майна, пересувна база торпедного озброєння, підрозділи ВОХОР. Згодом до бази зберігання було переміщено майно з аналогічних установ, розформованих у містах Ізмаїл, Миколаїв, Керч. На сьогодні база налічує 8 військових містечок загальною площею близько 40 гектарів, щодня лише для охорони об'єктів на чергування заступає близько 70 осіб. Чисельність колективу бази становить 420 чоловік, що дає можливість вважати її найбільшою військовою установою національного військового флоту.

Сьогодні військова база готове і обслуговує всі види озброєння, які існують на флоті. Серед інших завдань — ремонт і багаторічна підготовка комплексів радіотехнічного озброєння. Так, усі радіотехнічні комплекси, що розташовані від мису Меганом до Одеси включно, знаходяться в зоні обслуговування цієї частини. Крім того, база обслуговує усі бойові вимпели наших кораблів, станції розпізнавання, опікується питаннями обслуговуван-

ня зенітних ракетних комплексів на кораблях флоту, у тому числі проведення юстировочних робіт.

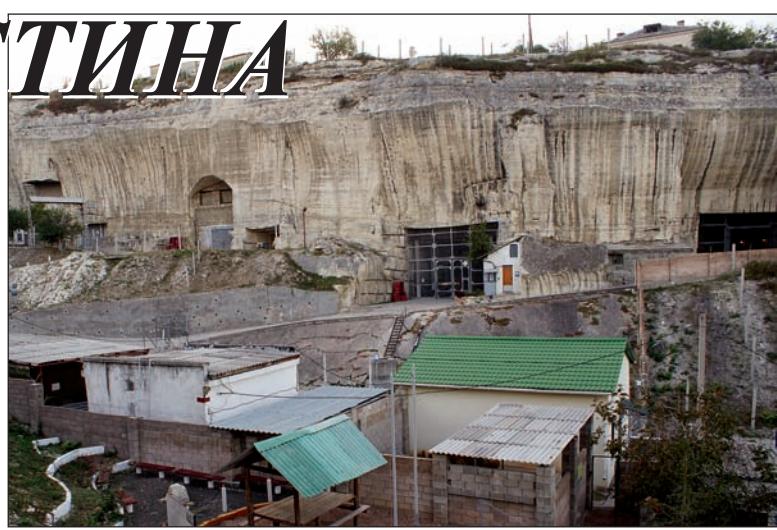
Командир пишається частиною, яку очолює, адже це дійсно унікальний об'єкт. Його унікальність полягає в тому, що технічна територія частини в районі міста Інкерман — штолні — займає загальну площину близько 6 гектарів, і саме в них зберігаються всі зразки озброєння та боєприпасів. Тобто знаходяться під землею, надійно захищені від будь-яких терористичних актів, диверсій, й навіть якщо з яких-небудь причин станеться вихід озброєння з ладу і вибух, підземне розташування сковиць унеможливлює вилити осколків за межі цього об'єкта, а це означає, що варіант розвитку подій, як це було в Новобогданівці або на складах в Лозовій, тут не повториться.

Після розподілу майна Чорноморського флоту об'єкт в Інкермані дістався Військово-Морським Силам не зовсім у гарному стані. Вкрай необхідний був ремонт, починаючи від доріг і під'язнів шляхів, дообладнання системами вентиляції, охорони, облаштування постів, до повної заміни периметру огорожі. За останні кілька років тут проведено колосальний обсяг робіт. У підсумку 2011 навчального року база озброєння була визнана кращою у Збройних Силах серед аналогічних установ. Цьогорічний візит Начальника Генерального

тут обладнана невеличка землянка для відпочинку ветеранів та видові майданчики.

База зберігання — об'єкт потенційно небезпечний. Частина має у своєму складі повноцінну пожежну роту. Третій рік поспіль цей підрозділ під командуванням капітана Віктора Борисенка стає країним у Військово-Морських Силах. Протягом останніх кількох років особовий склад пожежного підрозділу постійно бере участь у ліквідації складних ситуацій, що час від часу трапляються у кримських горах поблизу Севастополя.

Цього року на такі надзвичайні

штабу — Головнокомандувача Збройних Сил України вкотре підтвердив високий рівень готовності установи виконувати завдання за призначенням. Все це досягнуто завдяки цілеспрямованості та наполегливості роботи всього колективу бази.

Окрім повсякденної діяльності, пов'язаної з організацією обслуговування майна, що перебуває на зберіганні, командування частини активно опікується збереженням військових традицій. З цією метою власними силами та за власний кошт небайдужих людей у частині створено меморіальний комплекс в пам'ять захисників Інкермана в роки Великої Вітчизняної війни, який включає в себе шестиметровий Поклінний хрест, меморіальну дошку на честь подвигу лейтенанта Прокопія Саєнка, майданчик зі зразками озброєння часів війни, події військові моряки виїжджають тричі. Горіли лісові масиви біля селища ГРЕС, тоді пожежу на площі в півтора гектара локацізували протягом двох діб. Потім було триденне протистояння з вогнем на Сапун-горі, де наші моряки спільно з підрозділами МНС вгамували «червоного півні», та масштабна пожежа на Мікензієвих горах, де у надважких умовах пожежні підрозділ військової частини вкотре продемонстрували високу готовність, згуртованість і професіоналізм.

Такий рівень підготовки військових пожежників непревзимовий. За словами командира частини, все це досягнуто завдяки системній та цілеспрямованій діяльності посадових осіб під керівництвом начальника служби пожежної безпеки капітана Гліба Бурихіна.

дійської районної державної адміністрації Антоніна Седіна та ветерани.

Традиційно в цей день для особового складу окремої бригадної артилерійської групи колектив Гарнізонного Будинку офіцерів організував святковий концерт. Також країці військовослужбовці отримали цінні подарунки, грамоти та подяки.

Ми також приєднуємося до привітань та бажаємо артилеристам міцного здоров'я, злагоди, оптимізму, успіхів у ратній праці, наслаги та нових звершень для процвітання нашої Батьківщини.

Регіональний медіа-центр
Міністерства оборони
України в Криму

МЧМАН ВМС УКРАЇНИ — ЧЕМПІОН СВІТУ З СУМО

Представник Центрального спортивного клубу Збройних Сил України мічман Костянтин Єрмаков завоював титул чемпіона світу з боротьби сумо під час світової першості у Гонконгу.

Як повідомили УНІАН у прес-службі Міністерства оборони, він переміг у найпрестижнішій суперважкій категорії (115 кг). До цього зробити це не вдавалось жодному з українських спортсменів. На шляху до чемпіонського титулу К. Єрмаков у півфіналі змагань переміг японського майстра сумо, який має титул дворазового чемпіона світу та жодного разу не програв на міжнародних турнірах, зазначається в повідомленні.

«Змагання були дуже важкими. Усі мої суперники також піднялися на п'єдестал пошани», — сказав переможець.

На чемпіонаті світу український спортсмен отримав ліцензію на Всесвітні ігри з сумо, які пройдуть влітку 2013 року в Колумбії.

ПРО ЖИТЯ, ОДЕСЬКИЙ ЧАСОПИС «МОРЕ» І НАШУ СВІТЛИЧАНСЬКУ СПРАВУ

(ЗАДУШЕВНА БЕСІДА З КОЛИШНІМ ГАЛИЦЬКИМ ШАХТАРЕМ)

Коли запитую галичан, чому вони вирішили передплатити «Кримську світлицю», то всі відповідають по-різному. Але деякі моменти збігаються. Патріотизм, небайдужість, демократизм, відкритість до читачів, невпинний пошук газетою нових друзів — ось що відзначають і за що люблять «Світличку». І це правда: ми намагаємося ніколи не забувати про тих, про кого хоча б раз написали. Прийміні львівський корпункт дотримується саме такого правила. Тому раз у кілька місяців намагаємося провідувати наших друзів і давніх передплатників. Цього разу відвідав родину Годяків із Соснівки, що поряд із шахтарським Червоноградом. З паном Василем ми довго спілкувалися, я багато записував на диктофон. Думаю, дещо з нашої розмови варто запропонувати читачам.

— Пане Василю, я завжди стояв на тому, що дружнє, інтелектуальне спілкування є неабияким ресурсом українства. Не притаманні нам послух і дисципліна — німецького зразка, чи там японського... Не раціонально все зв'язувати на вождів-гетьманів або на президентів, бо не дуже їх народ і слухає. А ось громада, товариство — це святі для нас речі, тому тут ми повинні працювати з повним навантаженням. Тому не вважаю гріхом обговорення «далеких від нашого хутора» речей. Мене завжди радує увага галичан до кримських проблем. От і з вами раджуся... Як ви вважаєте, коли ми говоримо про шкільництво, то освітням Криму треба рівнятися на кількість «паспортних» українців чи на відсоток іноземних громадян, які проживають в АРК? Чи повинна бути якась інша, обґрунтована цифра? Чи, може, є сенс брати приклад з Росії — там вся освіта російською, за винятком хіба що Татарстану...

— Я стою на позиції, що кожна держава, зокрема й українська, повинна гарантувати нацменшинам початкову і середню освіту рідною мовою. З обов'язковим вивченням державної мови. Вища освіта повинна бути виключно державною мовою! За винятком факультетів, де готуються вчителі для національних шкіл. Хоча не позбавлена логікі й інша точка зору: національні меншини у нас повинні мати, що мають українці у материнських державах цих меншин. Але якщо вся вища освіта у нас буде державною мовою, то можна й відійти від принципу: «Що маємо ми у вас, те будете мати в у нас...». Важливе значення має збереження традицій — бо як і мова, традиції є корінням нації. Людина, яка відривається від рідної землі, переїжджаючи навіть в інше село (не обов'язково в місто), значною мірою від свого коріння відривається. Щоб не бути «білою вороною», вона часто переходить на нові традиції і тоді багато чого втрачає.

— Але Крим — не Галичина, і суттєво різниці між селами (звичаями, говорками) там немає, а національна школа є чи не єдиним фактором, який впливає на ідентичність. Вища школа українською — це, звичайно, чудово, але ж поки нереально. Тенденції не ті...

— Росіяни в Криму та й на решті української території повинні мати можливість зберігати свою ідентичність, але вони повинні стати двомовними, як і українці. Ось ця друга умова найчастіше не виконується. Тому зараз зусилля держави

повинні бути зосереджені саме на дотриманні прав української громади в зросійщених регіонах Південного Сходу. Але і в цьому «захисті» мовних прав можуть бути речі, абсолютно неадекватні, навіть зайві. Для прикладу можу згадати субтитри. Вони абсолютно не потрібні — хто, скажіть, їх читає? Це приниження українців, бо всі ми розуміємо російську, а ось дубляж іноземних фільмів українською повинен бути — саме дубляж, а не субтитри. І більшість ЗМІ повинні бути україномовними. Цього поки що бракує.

Ось ви привезли мені чудовий одеський часопис «Море». Дещо вже почав читати; дуже мені сподобався письменницький стиль Олекси Різниківа! Його «Украмарс. Роман із шухляди (1986)» є надзвичайно оригінальною річчю. Фантастика, але на дуже актуальну тему. Нагадаю, писався роман у 1986 році... Ось, зачитаю уривок: «Мій народ веде свій родовід від Русі, що раніше називалася Волиняно-Антією, а пізніше — Україною... Зарах тут шість держав: КІМЕРОМАРС, СКІФОМАРС, РУСОМАРС, СІЧОМАРС і УКРАМАРС! Мова у нас різиться небагато, та всі ми тут вивчаемо материнську, тож якось порозуміємося...»

— Так, це цікавий погляд на нашу історію. І обґрунтований. Дуже хороша ідея, особливо, якщо зважити на те, що з'явилася вона у автора ще в 1986 році... От вам і одеський часопис «Море»! А мені там сподобався вірш Степана Стриженюка «Степовики»:

*Над морем Чорним чую степу хор я,
Від давнини по Двадцять перший вік,
Одецьця — гніздо Причорномор'я,
Бурімна гавань всіх слов'янських рік.*

— Так, про Одещину сказано дуже гарно, образно... Так, що відразу хочеться полюбити цей край. Про землю автор говорить із захопленням, а про наших селян — з повагою:

*Мов золото земля, не має вади,
Нема іржі, хоч потом окропи.
Міняються правителі і влади,
Ta вічні лиши селяни і степи...*

— Так, це лоскоче нерви будь-якого українського патріота, незалежно від регіону... Але коли дивишся, що тираж одеського часопису «Море» становить лише 400 примірників, то стає трохи сумно. Це така гарна поезія, причому у регіоні, життєво важливому для українства, але вона приречена залишитися майже невідомою для широкого загалу. Наша «Світличка» намагається донести до різних куточків України, до різних інтелектуальних середовищ твори кримських, донецьких, черкаських,

одеських поетів, але це Сізіфова праця. Результат скромний. Який тут вихід? Може, варто подбати про своєрідний менеджмент? Про своєрідну «світличансько-поетичну» мережу? Я б на цю ідею пристав, а ви?

— Я вважаю, що треба постійно підвищувати духовний рівень суспільства, тоді тиражі наших газет і журналів закономірно будуть зростати теж. Менеджмент і активна читацька мережа на зразок «світличанської» — це дуже добре, але рішуче переламати ситуацію в масштабах України таким шляхом не вдається.

— І це прикро. **Бо марнується багато української енергії.** Автор же хоче зробити якнайбільше. **Зверніть увагу:** Олекса Різників дуже доречно вставив у свій твір «УКРАМАРС» вірш Євтушенка ще 1985 року. Думаю, це було недаремно:

*Із роди Гулиа она,
А дети где-то вдалеке
И говорят, приехав, на
Полуабхазском языке.
Полуязык не есть язык,
Он — как заплеванный родник.
Язык — это и есть народ,
Язык умрет — народ умрет...*

— Так, тоді це було дуже актуально. А тепер хіба ні? Прикро, що ми самі не надто прагнемо знати рідну мову. Навіть інтелігенція. Оці всі Тіщенко, Тімошенко, Півовар, Тігілко, Кужель...

— Але ж у людей, можливо, і батьки так говорили. Вони можуть сказати, що це материнська мова...

— Ні, це не материнська мова, а спотворена українська. Треба людей учити, що ти не Тіщенко, а Тіщенко, не Півовар, а Півовар, не Тігілко, а Тігілко, не Кужель, а Кужель. Брак в одязі кравець виправляє, якщо пошиє щось не так. Тож аналогічно треба виправляти брак у мовленні. До речі, варто було б у школах викладати предмет «Усне мовлення». І ставити оцінки дітям за те, як вони розмовляють поза уроками, в побуті. Так з дитинства можна привчити до правильної української мови. Підкresлюю: важлива не грамотність у написанні текстів, але й повсякденне усне мовлення; бо від цього залежить, чи будемо існувати в царстві «суржика», чи розмовлятимемо літературною мовою.

— Так, це дуже актуальното. Адже бачу по Львову: **школярі можуть мати відмінні оцінки з української, але з ровесниками все одно розмовляють «суржиком».** Є такий дивний учнівсько-студентський сленг, надзвичайно зрозумій. Тому підтримую вашу думку: оцінка потребна не лише за знання мови, але й за вживання її, за патріотизм, за позицію. Але як оцінювати дітей? Питання в тому, що вчителі

можуть не надто прислухатися до того, як діти розмовляють після уроків...

— Оце і є наша біда! Освітяни далекі від того, щоб перейматися актуальними проблемами суспільства. Навіть вчителі можуть ставитися недбало до рідної мови. Якщо вчителька математики каже «оди-надцять», а не «одинадцять», то як це назвати? Якщо вчителька української мови каже «дОчка», а не «дочки»? Бо вона, бачте, так звика, так її мама казала. А є вчителі, які кажуть «всьо», «куда», «далше», замість «все», «куди», «далі»... Теж звикли. А слова іншомовного походження? Я не кажу, що всі їх треба негайно замінити на українські — в медицині це вже й неможливо зробити... Але на віно впихати в нашу мову «інгредієнти» замість «складники»? «Маргінес» замість «узбіччя», «задвірки»? Хіба «нонсенс» звучить краще, ніж «безглуздя»? «Тет-а-тет» краще, ніж «віч-на-віч»? А «креатив» краще, ніж «творчість»? Звичайно, для цього треба добрі знати мову, любити її. І цьому треба вчити дітей з раннього дитинства. Але, на жаль, як казав гоголівський герой Копейкін, проблема в тому, що ніхто не вчить жити...

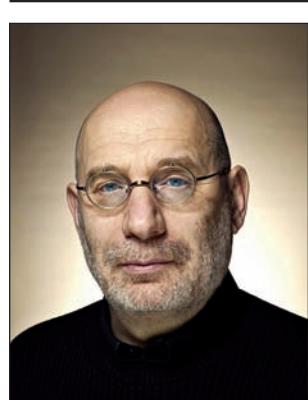
— Так, з пріоритетами у нас не все добре.

— Отож-бо! Діти повинні спочатку научитися полагодити вимікач або розетку, а вже тоді опановувати закон Ома чи приступати до інтегрального обчислення. Я бачу по Соснівці, що школярі погано знають місцеве птаство. У нас в Соснівці багато зябликів, синиць — діти їх не знають. Ворону, може, і вгадають... Те ж саме стосується і дерев: знають сосну, березу, дуб. А ось клен, явір, ясен можуть і не знати. У школі можуть забагато уваги приділити фауні і флорі Сибіру, Африки або тропічних лісів Амазонки, але при цьому повністю оминути рідний край...

— Тоді вчителі ботаніки повинен бути великим патріотом рідного краю. А таке буває не завжди...

— Усі вчителі повинні бути патріотами! І вчителі історії, і географії, і мови, і математики також. У всіх повинна душа боліти за суспільство, особливо за підростаюче покоління. Будемо сподіватися, що й наша розмова когось зачепить «за живе», хтось задуматиметься над сказаним. До речі, після прочитання я відношу «Світличку» до місцевої бібліотеки — нехай читають інші. Актуальних статей там багато. Матеріалів про Галичину і навіть про наші шахтарські Червоноград і Соснівку також вистачає. Як на свою відносно невелику ціну, «Кримська світлиця» є надзвичайно змістовою і цікавою газетою! Гріхом було б здавати її в макулатуру...

Сергій ЛАЩЕНКО

«ДІВНО, що люди в межах української держави не хочуть говорити українською...»

Відомий російський письменник Борис Акунін (Григорій Чхартшвілі), який відвідав в Україні Львів і Севастополь, зазначає, що ці міста — як різні країни, і вважає дивним, що люди в межах держави «не дуже хочуть» говорити по-українські.

Про це він розповів в ексклюзивному бліц-інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» в Страсбурзі у рамках

проводження Всесвітнього форуму для демократії. «Вийшло так, що минулого року я був в Україні у двох містах, дуже не схожих одне на одного. — Севастополь і Львів, бо мені це було потрібно для двох різних книжок. І там, і там я був перший раз у житті. У мене було відчуття, що я потрапив у дві різні країни. Я зрозумів, яка велика і різноманітна країна Україна. Дій-

сно, таке відчуття, що це якісь різні країни. Крім написів українською мовою, спільнотою нічого немає. Це цікаво», — розповів Акунін.

У письменника склалося враження, що Севастополь — «не українське, а російське місто». «І я не знаю, добре це чи погано, але мені здалося дивним, що люди живуть в межах української держави і якось не дуже хочуть гово-

рити по-українськи. По-моєму, це неправильно», — додав він. Водночас він вважає неправильним змушувати людей розмовляти українською. «Треба знаходити якісь способи, щоб їм це було цікаво, щоб їм подобалося відчувати себе українцями, я маю на увазі бути українськими громадяними, щоб їм подобалося

Гортаючи журнал «Українська мова і література в школі» за 1963 рік, в № 7 ми натрапили на чудову статтю відомого українського письменника, перекладача, публіциста Микити Шумила (нині вже покійного). Упевнені, її й тепер, майже через п'ястотні літ, з інтересом прочитають читачі «Кримської світлиці».

Могутність мови — це духовна могутність народу. Народ дає мові силу й красу. Він сам у піснях творить зразки неперевершеної поезії, а його геній таланти високо підносять авторитет рідного слова, вплітаючи у вінок своєї і світової культури найвищіші троянді.

Отакі троянди вплели в перший вінок і Тарас Шевченко, і Іван Франко, і Леся Українка, і Михайло Коцюбинський, і Олександр Довженко, і Юрій Яновський. Нас, українців, інші народи знають по їхніх безсмертних творах, а краса українських народних пісень давно привернула до себе увагу видатних знавців фольклору і в нас на батьківщині, і за її межами.

В середині минулого століття відомий російський письменник, перекладач українських пісень та творів Тараса Шевченка російською мовою Микола Берг уклав антологію пісень багатьох народів світу. На першому місці він поставив ліричні українські пісні. Ось як він писав про них у передмові: «Чарівна, ніжна й граціозна українська пісня. Скажу більше: в ній є щось, що хапає за серце, щось глибоко задушевне. Як слухно пригодилися тут ці численні пестливі слова, які неможливо перекласти ніякою іншою мовою, навіть і російською. Але не на самих лише пестливих словах створюється чарівливість української пісні. Ця чарівливість розлита в усьому, в словах і в порівняннях, а іноді й просто не знаєш, у чому: мило й годі! Порівняння, що їх дуже полюбляє українська пісня, мають у ній ту особливість, що вони зовсім не порівняння, а так, щось таке. Але таке зачарування й грація вислову, що й не помічаєш цього, і діла немає, який зміст випливає з того, що

Рибалочка на бережку
Да рибоньку удить,
А мила по милому
Да серденьком нудить.

Рибалочка по бережку
Рибоньку хапає,

А мила по милому

Тихонько зітхає...

Усі знають, яка милозвучна чарівна французька мова. Тим цікавіше почути слово француза про українську мову. П'єр Шевальє тривалий час перебував у Польщі і в Україні під час Хмельниччини, навіть командував загоном українських козаків, завербованих у Польщі, і разом з ними брав участь в облозі Дюнкерка. Отже, самі обстановки спонукали його знайомитися з мовою тих, ким він командував. У своїй праці «Історія війни козаків

проти Польщі», яка вийшла в Парижі у 1663 році, він писав про українську мову: «Вона дуже ніжна й сповнена пестливих виразів та надзвичайно витончених зворотів».

Німецький поет Ф. Боденштедт, який довгий час у минулому столітті жив у Москві й подорожував по Україні, чимало й добре переклав українських пісень німецькою мовою. У своїй праці «Поетична Україна» він замилувано, із спріважнім напіненням поета писав: «Українська мова — наймелодійніша і найголосніша поміж усіма слов'янськими мовами, з величими музичними можливостями. Ніде древо народної поезії не дало стільки смачних плодів, ніде дух народної поезії не відбився

МОГУТНЯ

остільки виразно й сонечно, як він відбився на піснях українських».

А ось яку думку висловив про українську мову відомий учений І. Срезневський: «Сила людей переконала, що ця мова одна з найбагатших мов слов'янських, що вона навряд чи уважить богемський щодо рясності слів та виразів, польський щодо барвистості, сербський щодо приемності, що це мова, яка навіть і вигляді необробленому може стати нарівні з мовами, обробленими гнучкістю й багатством синтаксичним, мова поетична, музична, мальовнича».

Мова — це форма душі народу. А народ — не графоман, унього прекрасний зміст виливається в прекрасну форму. Недарма ж відомий історик культури й критик, лінгвіст, академік Д. Овсянников-Куликовський сказав: «Рідна мова — це музика й млювання душі людської».

* * *

Петро І розпорядився уніфікувати навіть церковні книжі, щоб у них не було нічого «малоросійського». А Катерина II, сама німкена, яка до самої смерті плутала закінчення відмінків російської мови, проводячи національну нівелляцію народів, що населяли Російську імперію, ось яку дала інструкцію генерал-прокуророві князю В'яземському: «Мала Росія, Ліфляндія і Фінляндія управляються наданими ім привілеями; порушити їх заборонено всіх зразу дуже неприємно було б, проте й називати їх чужоземцями й поводитися з ними на такій же підставі було б більше, ніж помилкою, а можна сказати певніше — дурістю. Сії проповіді, також Смоленську, треба найделікатнішими способами привести до того, щоб вони зрушилися і перестали дивитися, як вовки в лісі»...

Все робилося для того, щоб зруйнувати індивідуальність українського народу. Коли

«делікатні» способи русифікації недостатньо допомагали, тоді пускали в хід найсуровіші, найбрутальніші. В середині XIX століття міністр внутрішніх справ Валуев проголосив, як смертний вирок українській мові, відомі слова: «Не було, нет и быть не может!».

У 1876 році на українську мову найтяжчі впали заборони, які тривали аж до деяких послаблень в революційні роки 1905-1906. А потім, в роки реакції, петля почала затягатися знову. Не тільки найвірніші слуги монархії шаленіли, а й такий, скажімо, «легальний марксист», як Петро Струве, апологет російського капіталізму, ліберал, у журналі «Русская мысль» запевняв: «Капіталізм

розмовляє й розмовлятиме не по-українському, а по-російському».

У 1913 році вся офіційна Росія була охоплена «раденієм» — святкування дому Романових. Професор Г. Сікорський, російський націоналіст, в порядку підготовки до того «радення» зробив доповідь у «Клубі русских націоналістів в Києві» 7 лютого того ж року. У тій доповіді він доказав, що мова, яка навіть і вигляді необробленому може стати нарівні з мовами, обробленими гнучкістю й багатством синтаксичним, мова поетична, музична, мальовнича».

Київський цензор С. Щоголев випустив спеціальну книгу про українство, в якій рекомендував урядові широко розроблені систему заходів якнайскорішої русифікації українського народу. Теоретизували й деякі релігійні діячі. Один із них писав у «Волинських епархиальних ведомостях»: «Місцеве малоруське наріччя ніяк не може бути ні державною, ні адміністративною, ні шкільною мовою». У школах ставилися дівчики за ненаріком сказане українське слово. Заборонялося проголошувати лекції, промови цією мовою. Тяжкий камінь лежав на українському народові, а рот йому все силкувалися забити кляпом. То були черні роки. Але разом з цим відчувалися, що наїзають великі зміни. Ще не забулися події 1905 року. Переляк не минув. Бюрократично-поліційна служба імперії нервувала й шаленіла, вдаючись до крайніх засобів репресій.

Як бачимо, в тяжких випробуваннях гартувалася українська мова. Та вона здолала всі бездоріжжя, провалля, гори й нетрища. Бо стихію повноводою рікі не можна спинити. Українська мова, прорвавши всі загати, вируючи на великих поворотах історії, пlessком високих хвиль підхопила й понесла багаті словесні розсипи, відбила в собі грандіозні соціальні зрушения, злагатилася численною лексикою і зворотами, стала гнучким і довершено-тонким інструментом і поетичної, і філософської, і наукової, і інженерно-технічної сучасної думки. Мова великої держави, великої культури. І світле її майбутнє.

Микита ШУМИЛО

— Чим же створюється милозвучність мови?

1. Спрощенням у групах приголосних *стн*, *стл*, *жdn*, *здn*, тобто випаданням середнього приголосного звука: *радість* — *радісний*.

2. Чергуванням звуків: *у* — *в* — *зробив усе, зробила все;*

i — *й* — *він іде, вона йде.*

Необхідно уникати збігу голосних, хай навіть при цьому виникне збіг приголосних: народилася в травні.

3. Чергуванням дієслівних форм

на *-ся*, *-сь*. Перед приголосними — *-ся*, перед голосними — *-сь*:

з'явилася всі, з'явились усі.

сказано, вже помічена в українському народі».

Вже давнім-давно й кісточки погнili цього панка, а мені й тепер школа його за те, що він так «томливо напружив свій процес мислення», марно вмовляючи український народ відмовитися від самого себе. Допомівід цього монархіста, слуги дому Романових, видана була окремою книжечкою в Києві 1913 року. На обкладинці зверху значиться «фірма»: «Клуб руских націоналістів в Києві». Треба знати це і пам'ятати, чиї це думки, щоб пильніше берегти велике надбання народу — мову.

Для чорносотенця І. Сікорського українська мова була тільки набором звуків, а чи тати українською мовою — це тільки зайве томливе напруження процесу мислення. Яка там уже могла бути повага до українського народу, до його індивідуальності! Душили мову всім чиновницько-бюрократичним і політним апаратом, заборонами, презирством, обґрутували ліквідацію індивідуальності українського народу «ученими» псевдодоторями.

Київський цензор С. Щоголев випустив спеціальну книгу про українство, в якій рекомендував урядові широко розроблені систему заходів якнайскорішої русифікації українського народу. Теоретизували й деякі релігійні діячі. Один із них писав у «Волинських епархиальних ведомостях»: «Місцеве малоруське наріччя ніяк не може бути ні державною, ні адміністративною, ні шкільною мовою». У школах ставилися дівчики за ненаріком сказане українське слово. Заборонялося проголошувати лекції, промови цією мовою. Тяжкий камінь лежав на українському народові, а рот йому все силкувалися забити кляпом. То були черні роки. Але разом з цим відчувалися, що наїзають великі зміни. Ще не забулися події 1905 року. Переляк не минув. Бюрократично-поліційна служба імперії нервувала й шаленіла, вдаючись до крайніх засобів репресій.

Як бачимо, в тяжких випробуваннях гартувалася українська мова. Та вона здолала всі бездоріжжя, провалля, гори й нетрища. Бо стихію повноводою рікі не можна спинити. Українська мова, прорвавши всі загати, вируючи на великих поворотах історії, пlessком високих хвиль підхопила й понесла багаті словесні розсипи, відбила в собі грандіозні соціальні зрушения, злагатилася численною лексикою і зворотами, стала гнучким і довершено-тонким інструментом і поетичної, і філософської, і наукової, і інженерно-технічної сучасної думки. Мова великої держави, великої культури. І світле її майбутнє.

І які опинилися в іншій країні, то неодмінно вивчили б її мову. Отже, усвідомлюють, що є морально-психологічний дефект у їхньому пристосовництві до мови вулиці.

Ім часто доводиться виправдовувати свою слабодухість. А не треба виправдовуватися — треба змінюватися... Громадянські чесноти треба утверджувати своїм прикладом.

Ми вистояли віками завдяки мужнім, що не продаються, що не вибирають найлегшої дороги.

Свіген СВЕРСТЮК
«Літературна Україна», № 32, 2012 р.

МОВНА ПОВЕДІНКА

скій», Ківалов сказав: «Закон — это ви.

У світовій практиці це сказано вперше. На території своєї «академії» він і церкву побудував — церкву Тетяни. Ніхто і в святці не заходив, бо всі знають, що Тетяна — дочка Ківалова. Після сказаного завтра можуть виступити з транспарантами «Руки прочи от России» і закликати до погрому українців в Одесі, хоч їх не так-то просто знайти. Коли слова не мають значення — настрої юрби підтримує буйний свист!

«Закон — это ви», — сказав їм Ківалов.

«Це ми», — уточнить Колесніченко.

Але спробуємо дистанціюватися від тих, кому закон не писано, і повернутися обличчям до української мовної реальності.

Боротьба за українську мову тривала завжди. Оскільки український етнос боровся за своє право жити і свою гідність.

Зрештою, треба сказати, що кожна нація творилася в боротьбі, боротьба за свою мову на своїй землі точиться завжди. Відступників цуралися. Покруч, перевертен, яничар, виродок — це був супільний непотріб. То вже при більшовицькому режимі на таких настав попит — їх призначали начальниками і стали називати «партеїними». Про них забороняли писати правду.

Сьогодні специфіка моменту та,

14 ЛИСТОПАДА — 100 РОКІВ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ПОЕТА АНДРІЯ МАЛИШКА

Щоб добре знати поета, треба піти в його країну... Приблизно так висловив знаменитий Гете думку про те, що велики народні поети своєю душою і думкою невідривно звязані з батьківщиною, рідним краєм, із землею, на якій співець народився і зір.

Андрій Самійлович Малишко народився 14 листопада 1912 року в селі Обухові Київської області в багатодітній бідняцькій сім'ї. Щоб прогодувати одинадцятеро дітей, батько не лише займався шевцюванням, а й в особливі тяжкі роки ходив на заробітки в південні області України. Дитинство майбутнього поета було таким же, як у багатьох тисяч бідняцьких дітей у ті роки.

З перекинутою за спину полотняною торбою з книжками хлопчик бігав до сільської школи-семирічки. Після її закінчення Андрій Малишко вступив до Київської медичної школи, але незабаром, відчуваючи потяг до літератури, до писання віршів, перешов на літературний факультет Київського інституту народної освіти, який і закінчив у 1932 році. Деякий час він працював учителем мови та літератури в місті Овручі, потім у газеті «Радянське село». У 1934 році його було призвано в армію, яка теж стала важливою життєвою школою.

Перші вірші А. Малишка з'явилися в газетах і журналах ще в 1930 році, а через кілька років вийшла невеличка збірочка «Дружба» трьох молодих авторів, де було вміщено і твори А. Малишка.

Ранні вірші А. Малишка (починаючи з 1936 року, поет друкував їх у збірках «Батьківщина», «Лірика», «Народження синів», «Березень»,

«Жайворонки» та інших) чарують і приваблюють простотою і безпосередністю світотворчества, світлим і щирим поглядом на життя. Основний мотив його лірики — радісне здивування перед багатством земної і людської краси. І поет немовби поспішає скопити, запам'ятати серцем, передати словом ту красу, нічого не пропустити, взяти в свою поезію все, чим багате життя. Мотив радості і молодого щастя так і б'є з переповненого серця поета. Прозорі, світлі картини, прості, співучі слова, щирі, непідроблені почуття — такі риси ранньої творчості Андрія Малишка.

Найдорожчі чуття, найсвятіші слова А. Малишка віддає рідній землі, Вітчизні, яка дала йому щастя вільно жити і працювати для народу:

*Ти мене з дитинства підйimala,
Хліб дала з піснями слов'я,
Відвелла доріг мені немало
Земле, зореносце моя!
...Ми знялися гордо і крилато,
Бачим світ і небо молоде,
Той, кого навчилася ти літати,
З піднебесся зроду не впаде!
...Від чужої кулі, під заграви,
Може, десь поляжу у бою...
Ta за ці врожай тихі трави,
За людей гартоованої слави,
За Вітчизну — молодість мою.*

В роки Великої Вітчизняної війни вірші А. Малишка переповнюються чуттями й переживаннями, яких не знала раніше його прозора, сонячна поезія. На перших порах — це почуття гострого болю за сплюндований фашистами рідний край, за зневчену красу рідної землі, за смерть дітей і муки народні. Почуття болю поєднуються з праведним гнівом і ненастистю до лютого ворога, що

вдерся в мирне життя народу, готовністю віддати всюго себе до останньої краплі крові, щоб відстоїти щастя Вітчизни. Творчість А. Малишка сповнюється глибоким драматизмом:

*На дніпровській долині
ромашка зів'яла побита,
Тополина скрипить.
Догоряє мій батьківський дім.
І не хочу я вітром
лягати під кінські копита,
Солов'яком співати
на чорному горі твоїм.
Буду дихати, падати,
рости й воювати до загину,
Bo великий наш гнів,
бо дорога рівнішою є.
Я візьму твоого смутку
і горя важдку половину
У розтерзане, горде,
некорене серце мое!*

Довсінний А. Малишко — це співець краси природи і доброго, щасливого людського серця. Тепер він — сурмач великого походу проти фашистської навали:

*Не мало ми воювали,
стонтали чобіт рудих,
I якщо згадати мертвих,
то я захурюсь по них.*

I якщо живих згадати, —
нехай занімі плач,
Bo друзі iдуть полками,
i я серед них сурма!

З перших днів війни Андрій Малишко — на фронті: головним чином працює кореспондентом військових газет. Одна за другою виходять збірки його віршів: «До бою вставайте!» (1941), «Понад пожари» (1942), «Україно моя» (1942), «Слово о полку» (1943), «Битва» (1943), «Полонянка» (1944). Багато віршів, статей, нарисів поєднує в газетах і журналах.

Малючи у віршах фронтові будні, щоденні подвиги воїнів, Малишко з любов'ю і захопленням відтворює життя людей, товаришів по зброй. Вершиною творчості про війну стала поема «Прометей». З'явилася вона друком уже після Перемоги, в 1946 році, однак своїм змістом і пафосом, суворим героїчним звучанням твір прямо примикає до лірики періоду війни.

1948 року вийшла друком поема «Це було на світанку»,

де поет знов повертається до теми людського безсмерття. На відміну від «Прометея», тут зображені мирна труда і діяльність народу. Серед книг, написаних у середині 50-х років, незвичайною розкіштю ліричного почуття і наслаженістю, живим матеріалом, взятим із життя, виділяється збірка Малишка «Що написано мною».

У 1961 році вийшла збірка «Полудень віку» — книга ліричних роздумів поета про свою сучасність — середину великого і грізного, суворого і радісного ХХ століття. Середина віку XX-го входить у свідомість і серце поета передусім як час видатних звершень і надій.

*Середина двадцятого
віку, іди*

*I постукай людині
в незамкнену хату
Не зловісним пожаром,
не криком біди*

*I не клекотом бою
у ніч розі'яту.
Сонце краще горить —
серединою дня,*

*Доспівають сади —
серединою літа.*

Творчість А. Малишка останніх років позначена типовими рисами і особливостями літературного періоду: глибоким усвідомленням гуманістичного змісту всенародної боротьби за збереження миру на землі, загостреним почуттям громадянської відповідальності, новаторськими творчими знахідками. Нового ступеня творчої майстерності поет сягає в збірках: «Прозорість» (1962), «Далекі орбіти» (1964), «Синій літопис» (1968).

А. Малишко у різні роки написав десятки пісень, які, покладені на музичну П. Майдарівську та іншими композиторами, стали широко ві-

домими і улюбленими в народі. Згадаймо лише «Пісню про рушник», яка облетіла всю Україну і весь світ, «Білі каштани», «Київський вальс», «Ми підем, де трави похили», «Пісню про вчительку»... Кожен рядок його творів пройнятий тією особливою мелодійністю, душевною ніжністю і задумливістю, які властиві народній ліриці, фольклорі.

Отже, народна пісня є також одним із найважливіших джерел, які живили творчість А. Малишка. «Я перейняв... пісень веселих, щоб нашу землю славити і любити», — писав він у одному з перших юнацьких віршів. Ще на світанку свого творчого шляху молодий поет мріяв:

*I якщо пісня вийде в люди,
To пломніть серця не згашу, —
Vладу землі на теплі груди,
Нової сили попрошу.*

Мрія поета здійнилася. Пісня його має дужі крила, високо піднялася вона над рідною землею, щоб радувати, зворушувати і веселити серця людей.

Помер Андрій Самійлович Малишко 17 лютого 1970 року.

Андрій Малишко був художником великої ерудиції, різномінічних знань. Зокрема, він зробив великий внесок у збагачення національної культури як перекладач, особливо з російської, білоруської та інших мов. Він обирається депутатом Верховної Ради УРСР. За видатні заслуги в галузі літератури та участі у Великій Вітчизняній війні поет був нагороджений орденами і медалями. Книга Андрія Малишка «Далекі орбіти» відзначена Шевченківською премією.

Віктор ІВАНИСЕНКО

Андрій МАЛИШКО

«РІДНА МАТИ МОЯ, ТИ НОЧЕЙ НЕ ДОСПАЛА...»

на щастя дала.

I в дорогу далеку
ти мене на зорі проводжала,

I рушник вишиваний
на щастя, на долю дала.

Хай на ньому цвіте

росяниста доріжка,

I зелені луги, й солов'їні гаї,
I твоя незрадлива

материнська ласкова усмішка,
I засмучені очі хороші твої.

I твоя незрадлива
материнська ласкова усмішка,

I засмучені очі хороші блакитні твої.

Я візьму той рушник,
простелю, наче долю,

В тихім шелесті трав,
в щебетанні дібрів.

I на тім рушничкові
оживе все знайоме до болю:

I дитинство, й розлука,
i вірна любов.

I на тім рушничкові
оживе все знайоме до болю:

I дитинство, й розлука,
i твоя материнська любов.

1959 р.

МИ ПІДЕМ, ДЕ ТРАВИ ПОХИЛИ

Ми підем, де трави похили,

Де зорі в ясній далині,

I карії очі, i рученьки білі

Ночами насніться мені.

За річкою за голубою

Дві чайки у хмару зліта,

В краю придніпровськім

Ми стрілись з тобою,

Веселко моя золота.

Над полем зарошені віти

Зелене верхів'я звело.

У парі з тобою ми будем любити

Усе, що на душу лягло.

I стеляться обрії милі,

I вечір в ясній далині,

I карії очі, i рученьки білі

Ночами насніться мені.

1959 р.

ВЧИТЕЛЬКА

Сонечко встає, i в росі трава,

Біля школи в нас зацвітають віти,

Вчителько моя, зоре світова,

De тебе питати,

De тебе зустріти?

На столі лежать зошитки малі,

I роботи час проганяє втому,

I лягти-лятять в небі журавлі,

I дзвінить дзвінок

Хлопчику малому.

Скільки підросло й полетіло нас

В молодій весні,

в колосистім полі,

A у тебе знов та ж доріжка в клас,

Tой же явір наш

Pід вікном у школі.

ПОРТРЕТ ПРИ ЦВІТІ СОНЯХІВ

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ МОГО УЛЮБЛЕНОГО
ПОЕТА АНДРІЯ МАЛИШКА

Теплий прижмур очей,
на сорочці —
розшита манишка,
Сонях сонечно цвітом
до ясного чола
прихиливсь...
Роздивляєшся фото поета
Андрія Малишка —
в Кончи-Заспі його
так на згадку
зняли нам колись.

Цей журнальний етюд
бережу ось уже

кілька років:
Він — реліквія ж, певне,
найдорожча віднині моя.
Бо Поетові вірші —
то юність його кароока,
Його пісня дзвінка,
як пісні голосні солов'я.

Пам'ятаю дитинство
своє повоєнне,
далеке, як небо.
Збірку віршів Малишка
з фронту дядько
додому привіз.

«...Україно моя,
мені в світі
нічого не треба,

Тільки б голос твій чути...»
читав я і плакав без сліз.

«Паровоз прогуде:
може, з фронту
вертають солдати?...»
Мчали й ми за село
поміж спалених
бомбами хат.

Із даліх фронтів
рідних наших батьків
зустрічати,
Не чужих, а своїх

з орденами
усватих солдат.
Та, на жаль, не усі з них
вертались додому, до хати,
...Самольоти гудуть,
бо на захід
фронти і фронти...»
Я читав і не міг
погляд свій від рядків
відірвати:
Скільки ж болю у них,
скільки ж правди було
й гіркоти.

Я про матір читав,
про Поетову

Матір преславну.
Він складав їй,
рідненський,
синівську подяку-хвалу.

І стояла вона,
«посивіла стара

Ярославна,
На дніпровськім лужку,
на трипільському
древнім валу».

Виглядала синів,
як весняного цвіту

калина,
Виглядала з доріг,
де у куряви сонце сіда.

I, здавалось, не мати —
стояла сама Україна,

Вся сплюндована віщент,
але вічножива й молода.
Як її він любив —
Україну свою,
Батьківщину,
Що йому у житті
відвела сто шляхів,
сто доріг.
Він за неї боротись
ладен був до кінця,
до загину,
I в жорстоких боях
разом з іншими
він переміг.

Повернувшись переможцем
на землю свою світанкову,

На зелені луги,
в солов'їні гаї навесні.

Веселково заграло
Поетове трепетне слово,
Забриніли гучніш
Його вірші, балади й пісні.

Про любов і життя,
про Вітчизни

широкі простори,
Про матусин рушник,

що в дорогу на щастя
беруть...

Про сади над Дніпром
i про лагідні київські зорі,

I про те, як каштани

на Хрестатику

в травні цвітуть.

Про старі явори
над прадавнім обухівським

шляхом,

Про Довженкові мрії
i Рильського пісню палку...

Я читаю рядки,
серце б'ється

стривоженим птахом —
Як мені перейти

цю Поезії диво-ріку?!

Як дістатись глибин її
світлих i трепетно чистих

I джерельну прозорість
до серця узять на віки?!

Як набратись снаги

в тих калин,
що цвітуть весен двісті,
де стежин степових
вишивані лежать рушники.

...Теплий прижмур очей,
i сорочки розшита
манішка,
Сонях сонечно цвітом
до ясного чола
прихиливсь...

Перечитую вірш
поета Андрія Малишка —
З ними я назавжди
подруживсь,
побратаєсь,
поріднивсь!

Данило КОНОНЕНКО

«Чому, сказати, й сам не знаю.
Цікаво, що поет цей твір пода-
рував своєму другу Майбороді. I
композитор написав до нього
чудову мелодію, дав назив своїй
пісні «Моя стежина». Майборода
запропонував режисеру майбут-
нього фільму послухати його
нову пісню. Вона йому сподо-
балася.

...З кінофільму «Абітурієнта»
появляється самостійне життя цієї
пісні. Відразу вона знайшла щи-
рій відгук у людських серцях. Її
підхопили не лише відомі ар-
тисти в Україні, але й самоді-
яльні виконавці в багатьох се-
лах i містах.

Отже, наспівність, задушевність,
щемкі, зворушливі слова тексту
її принесли заслужений успіх.

Вона отримала високе визнання —
стає народною улюбленою.
Пісня «Моя стежина» особливо
блізька тим людям, хто з різних
причин залишив село своє, стеж-
ківого дитинства, юності своєї.
Вона вчить нас любити i ніколи
не забувати рідного краю. Її при-
таманний глибокий філософсь-
кий роздум про життєву дорогу,
яку шукає i прагне мати кожна
людина на білому дивному світі.

Володимир КАПУСТИН,
поет, публіцист, член
Національної спілки пись-
менників України

Чому, сказати, й сам не знаю,
Живе у серці стільки літ
Ота стежина в нашім краю
Одним одна біля воріт.
Ота стежина в нашім краю
Одним одна, одним одна
Біля воріт.

ПРИСПІВ:
Де ти, моя стежино,
Де ти, моя стежино,
Ота стежина в нашім краю
Одним одна, одним одна
Біля воріт.

На вечоровім виднокрузі,
Де обрій землю обніма,
Нема кінця її в темнім лузі,
Та й повороту —
повороту теж нема.

ПРИСПІВ.
Дощами мита-перемита,
Снігами знесена у даль,
Між круглих соняхів із літа
Мій ревний біль,
Мій ревний біль i ревний жаль.

ПРИСПІВ.
Моя надічко, я знаю,
Мій крик життя на цілий світ,
Ота стежина в ріднім краю
Одним одна, одним одна
Біля воріт.

ПРИСПІВ.

ОДНА НА ЦІЛИЙ СВІТ

Теплого літнього ранку непо-
далік від міста Обухова, на до-
різі, обрамленій високими зе-
леними яворами, зупинився ав-
тобус. З нього вийшов ставний, середнього зросту чоловік. Погляд розумним темно-каріх очей надавав своєрідної краси його мужньому українському обличчю із суворими козацькими рисами. Та тільки чомусь він не пішов уніз до міста, де поміж просвітами яворів проглядалися будинки, а попрямував до пагорбів, що височіли навпроти.

Звивисто вологою стежиною, що не встигла просунутися від нічного дощу, спершу поволі піднявся на невеличкий пагорб, а потім — на найвищий. Тут довго стояв під високим небом. Вони здалося йому велетенським осяніним блакитним дзвоном, у якому радісно виспівував жайвір. Чоловік розчулено дивився на звичайнісінку стежину, виміту дощами, що бігла поміж поодиноких кущів шипшини, а далі губилась, зникала в заростях густих чагарників. Все дивився на неї, ніби намагався назавжди увібрести в себе ранкову красу передмістя.

Звідкись раптово повіяв легкий та свіжий вітер. Своїми невидимими пальцями струсив краплини роси з тендітних пелюсток квітів та із стеблинок трави.

Чоловік згадав щось близьке, посміхнувшись, глянув на джерельце, що видзвонювало незабутньо мелодію його далекого дитинства. Із хlopцями-пастушками він пив не раз із нього проходну смачну воду.

І зараз йому знову захотілося напитися з нього. Підійшов, низько нахилився. Все пив і пив холодну воду, аж терпли зуби, й не міг напитися, бо то була цілюща вода його дитинства і юності.

Нарешті підвівся. З тихим смутком в очах, неквапно попрямував стежкою обабіч яворів до міста. Довго ходив біля одного будинку, ніби нерішучий закоханих. Підійшов до дерев'яних воріт, за якими виднілася на по-дів'ї серед кучерявого споришту сіра стежка. Кілька хвилин стояв замислений, гладив долонею перекладинку воріт. Потім, притуливши до неї спиною, вийняв записник та ручку. Писав швидко. Із сусіднього подвір'я стежили за ним діти. Це писав біля колишнього обійстя своїх батьків їхній знаменитий земляк, улюбленій талановитий поет-пісняр Андрій Самійлович Малишко.

Він уважно прочитав написане, якесь слово закреслив і написав нове, краще. Ще раз уважно по-дів'ї на подвір'я, де мешкали незнайомі люди, і пішов до автобусної станції. Ішов неквапно і про себе повторював рядки:

Чому, сказати, й сам не знаю,
Живе у серці стільки літ
Ота стежина в нашім краю
Одним одна біля воріт.

Це був один з останніх віршів поета про його рідний край, який включено до збірки ліричних віршів з назвою «Дорога під яворами» (1963).

У 1970 році, на п'ятдесят восьмому році, не стало видатного

українського поета Андрія Самійловича Малишка, він співав вічним сном у столиці на Байко-вім цвінтари поруч з геніальним поетом України Володимиром Миколайовичем Сосюрою. Його чудові твори залишилися для сучасників та для майбутніх поколінь нової незалежної України.

Дуже важко переживав втрату свого найближчого друга відомий український композитор Платон Іларіонович Майборода. Саме цей дует самобутніх творців створив цілий напрямок у сучасному українському пісенному жанрі. У народі стали улюбленими їхні твори — «Київський вальс», «Пісня про вчительку», «Мі підем, де трави похилі», «Рідна маті моя» («Пісня про рушник») та інші по-

пулярні пісні. Кожна з цих пісень — дивовижна перлина, в якій з глибоким ліризмом відтворено найкращі риси нашого народу: вірність, чистоту, красу душі людської, палку любов до рідної матері і батьківського краю.

Ці твори з часом не втратили своєї актуальності, своєї свіжості, їм випало довге життя, як і новій пісні «Моя стежина», музику до якої було створено через кілька років після смерті Андрія Малишка. Платону Майбороді замовили написати музику до художнього кінофільму «Абітурієнта» (1979 р.) за сценарієм видатного українського письменника Олеся Гончара.

Ось тоді Платон Іларіонович згадав про вірш Андрія Малишка

Моя стежина

Музика П. Майбороди

Слова А. Малишка
Помірно, з почуттям

Чо-му,ска -за -ти, й сам не зна-ю, жи-ве у сер-ці стіль-ки

літ о-та сте - жи-на в на-шім кра -ю, од-ним од - на

бі-ля во - ріт. О-та сте - жи - на у на-шім кра -ю,

од-ним од - на, од-ним од - на бі-ля во - ріт. Де ти, мо - я сте-

жи - но, де ти, мо - я сте - жи - но, о-та сте-

жи-на від-нім кра -ю од-ним од - на, од-ним од - на бі-ля во - ріт.

1.2. [3.]

До - ща - ми ріт. Од-ним од -

на бі-ля во - ріт.

Андрій Малишко і Платон Майборода, 60-ті роки

(Закінчення. Поч. у № 38-44)

Наче й зрозумів Іван, що не все так виконується, як подають центральні газети та радіо. Але не міг погодитись, що ті ідеї справедливості та засудження культу особи, про які говорилось на ХХ з'їзді партії, будуть геть забуватись. Душою й серцем своїм він сприяяв ті обіцянки генеска Хрущова, і не вірив, що шлях до правди буде знову перевириватись.

Навіть сам собі дивувався. Чого він не такий, як усі? Люди мовччи підтримують політику, яку формують у Кремлі. І він уже всю ТЕЦ добре вивчив, зарплату має, дружина працює, діти вчаться на «відмінно». Чого йому ще треба? Живи, Іване, радуйся. А він, коли в думках торкався цих питань, сам продовжував скептично: «...живи споживачем, найдай шию, Добродуху».

Але він не був таким, як ті всі. Він намагався не тільки споживати, не тільки без роздумів сприймати всі радянські шаблони в матеріальному світі й духовному житті. Він бачив багато несправедливості в цій розхвалений продажними літераторами радянській дійсності. Йому хотілось про це створити щось і в художній літературі. Щоб од його мистецьких речей люди прозрівали. Лиш тоді він відчуватиме і власне задоволення.

Отож і радів невимовно, коли врешті закінчив роботу над драматичною поемою про Степана Бандеру. Це був твір про те, як радянська компартверхівка нещадно знищувала кращих борців за українську національну ідею. Це було ще одне досягнення його душі в борні за справедливість в радянському суспільстві.

Мабуть, тим він і не схожий на інших. Інші, захищаючись, хвалять кремлівську владу та її діячів, досягаючи тим великих матеріальних статків і вершин слави. А він, навпаки, розуміє, що наражається на повсякденний затиск у житті, а може, навіть і ув'язнення, писав про необхідність побудови України як незалежної держави. Його сумління від нього цього й вимагало. Тому він дуже болче сприймав грубе таврування Степана Бандери більшовицькою владою і намагався своїм одиноким пером віправити цю несправедливість.

Остерігаючись, дістав зі скриньки машинку і передрукував рукопис. Усі три примірники зшив мінімічними нитками. Один із примірників разом з машинкою відніс назад у покинутій сарайчик, другий передав побратимові Миколі Шапошникові. Той часто бував у Києві, був знайомий з хлопцями, через яких можна твір передати за кордон. Іван сподівався, що Микола зможе таким чином прилаштувати цю поему для друку у «Візвольному шляху».

Як використати ще один примірник, роздумував два дні. Розумів, що жоден театр ставити таку поему не буде. Побоїтися. Але ж не лежати без руху, без якогось вжитку такому творові. Хоч і не приймають театри такі речі, але спробувати можна. Навіть для того, щоб театри знали, що письменники незабувають про такі важливі речі, як патріотизм українців. Вирішив спробувати зробити візит до режисера найближчого театру — Черкаського.

Дізnavся, який у Андрія Івановича Ситного телефон. Зателефонував йому. Відрекомендувався, сказав про мету свого візиту і попросив прийняти його. Режисер відповів:

— Сьогодні я вас прийняти не можу. Готовуємо відповідальну виставу.

— Я міг би приїхати завтра.

— Завтра буде на засіданні міськради. Я депутат і бути зобов'язаний.

— То коли ж можна до вас?

— Наперед не можу обіцяти. Телефонуйте, — і поклав слухавку.

Телефонував через три дні — теж безрезультатно. Режисер порадив надіслати драму поштою. Іван, навчений ще раз довів свою наполегливість, приїхав прямо в театр без попередження.

— Так ви вже тут? Без попередження? — здивувався режисер.

— Так, — підтвердив Іван, поклавши перед ним саморобний зшиток. — Я, Андрію Івановичу, все ж хочу, щоб ви хоч прочитали мій твір. — Він поглянув на зшиток, потім на Івана:

— А коли ваш поїзд назад?

— Через дві години.

— Значить, і сьогодні ми не стрінемось. — Він поглянув на годинник: — У мене через десять хвилин засідання конкурсного журі. Залиште п'есу. Як буде час, я почитаю. А тоді вже...

Оте «а тоді вже» було ще через два тижні. Зателефонував з вокзалу:

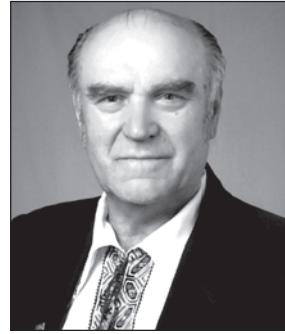
— Пам'ятаєте, я залишав вам свою драму. Я — Іван Добродух, автор. У вас тоді не було часу.

Звідти повторили:

— Часу, часу... — А після мовчанки режисер таки сказав: — Та щось пригадується... А як вас?

— Добродух. Іван. Я залишав вам окремий зшиток, зверху напис «У буреломах». — Іван зрозумів, що про його поему забули. Хотів нагадати, що він же обіцяв прочитати, але щоб не образити чи, може, й розгнівати головну «шишку» театру, замовків і лише чекав. Звідти теж мовчали.

Іванові не раз уже доводилось, клопочучись за видання творів, отак нагадувати, «чи

одержали?», а потім «чи читали?». Чого так «маринують» з виданнями? Чого в цьому більше — обережності, боязni, щоб чого не трапилося, чи прямого страху? І не завжди йому обіцяли щось приемне. Він знов: тільки тим, хто на чолі їхнього поетичного журавлинного ключа, завжди відкрита дорога в небо. Ті партію не пройде, поки необхідність утвердження нашої національної ідеї зрозуміють всі люди України.

Іван чітко усвідомив, що невдачею закінчиває цей його задум. Але він рук не складе.

Він продовжуватиме працювати, щоб світлішо відомості українців. Ні, він не з тих, хто відступає перед труднощами одразу. Він не один твір ще напише на таку тему. І таки діждеться часу, коли не боятимуться ставити такі п'еси на сценах.

Так, постійно працюючи в гарячих цехах

ТЕЦ, Іван не полишив активної діяльності також і з домашнім письмовим столом. Віра Миколаївна тепер не заважала, а навпаки, навіть допомагала бралась. Але працюючи вдома, відчував один недолік, — ні з ким було порадитись, а може, й повчиться. Зате, з іншого боку, йому ніхто вже не «обтече» гострі кути в його письмі. А так будуть реальнішими події, і мова герой його творів буде живішою.

Якось прямо говорив про це на заняттях

уникають? Чи дійсно ніколи читати, чи режисер просто не хоче зв'язуватись з ним. Може бути й таке. Адже він режисером наперед сказав, що поема про Степана Бандеру. Може, не слід було розповідати?.. Ну, що ж, не захоче чи побоїться він здійснити цю виставу, то колись це зроблять українські театри. В те, що Україна колись таки буде окремою державою, Іван твердо вірив. Шкода тільки, якщо цей інтелектуал бойтися торкатися цієї теми, то скільки ж років ще пройде, поки необхідність утвердження нашої національної ідеї зрозуміють всі люди України.

Іван чітко усвідомив, що невдачею закінчиває цей його задум. Але він рук не складе.

Він продовжуватиме працювати, щоб світлішо відомості українців. Ні, він не з тих, хто відступає перед труднощами одразу. Він не один твір ще напише на таку тему. І таки діждеться часу, коли не боятимуться ставити такі п'еси на сценах.

Так, постійно працюючи в гарячих цехах

ТЕЦ, Іван не полишив активної діяльності також і з домашнім письмовим столом. Віра Миколаївна тепер не заважала, а навпаки, навіть допомагала бралась. Але працюючи вдома, відчував один недолік, — ні з ким було порадитись, а може, й повчиться. Зате, з іншого боку, йому ніхто вже не «обтече» гострі кути в його письмі. А так будуть реальнішими події, і мова герой його творів буде живішою.

Якось прямо говорив про це на заняттях

уникають? Чи дійсно ніколи читати, чи режисер просто не хоче зв'язуватись з ним. Може бути й таке. Адже він режисером наперед сказав, що поема про Степана Бандеру. Може, не слід було розповідати?.. Ну, що ж, не захоче чи побоїться він здійснити цю виставу, то колись це зроблять українські театри. В те, що Україна колись таки буде окремою державою, Іван твердо вірив. Шкода тільки, якщо цей інтелектуал бойтися торкатися цієї теми, то скільки ж років ще пройде, поки необхідність утвердження нашої національної ідеї зрозуміють всі люди України.

Іван чітко усвідомив, що невдачею закінчиває цей його задум. Але він рук не складе.

Він продовжуватиме працювати, щоб світлішо відомості українців. Ні, він не з тих, хто відступає перед труднощами одразу. Він не один твір ще напише на таку тему. І таки діждеться часу, коли не боятимуться ставити такі п'еси на сценах.

Так, постійно працюючи в гарячих цехах

ТЕЦ, Іван не полишив активної діяльності також і з домашнім письмовим столом. Віра Миколаївна тепер не заважала, а навпаки, навіть допомагала бралась. Але працюючи вдома, відчував один недолік, — ні з ким було порадитись, а може, й повчиться. Зате, з іншого боку, йому ніхто вже не «обтече» гострі кути в його письмі. А так будуть реальнішими події, і мова герой його творів буде живішою.

Якось прямо говорив про це на заняттях

уникають? Чи дійсно ніколи читати, чи режисер просто не хоче зв'язуватись з ним. Може бути й таке. Адже він режисером наперед сказав, що поема про Степана Бандеру. Може, не слід було розповідати?.. Ну, що ж, не захоче чи побоїться він здійснити цю виставу, то колись це зроблять українські театри. В те, що Україна колись таки буде окремою державою, Іван твердо вірив. Шкода тільки, якщо цей інтелектуал бойтися торкатися цієї теми, то скільки ж років ще пройде, поки необхідність утвердження нашої національної ідеї зрозуміють всі люди України.

Іван чітко усвідомив, що невдачею закінчиває цей його задум. Але він рук не складе.

Він продовжуватиме працювати, щоб світлішо відомості українців. Ні, він не з тих, хто відступає перед труднощами одразу. Він не один твір ще напише на таку тему. І таки діждеться часу, коли не боятимуться ставити такі п'еси на сценах.

Так, постійно працюючи в гарячих цехах

ТЕЦ, Іван не полишив активної діяльності також і з домашнім письмовим столом. Віра Миколаївна тепер не заважала, а навпаки, навіть допомагала бралась. Але працюючи вдома, відчував один недолік, — ні з ким було порадитись, а може, й повчиться. Зате, з іншого боку, йому ніхто вже не «обтече» гострі кути в його письмі. А так будуть реальнішими події, і мова герой його творів буде живішою.

Якось прямо говорив про це на заняттях

уникають? Чи дійсно ніколи читати, чи режисер просто не хоче зв'язуватись з ним. Може бути й таке. Адже він режисером наперед сказав, що поема про Степана Бандеру. Може, не слід було розповідати?.. Ну, що ж, не захоче чи побоїться він здійснити цю виставу, то колись це зроблять українські театри. В те, що Україна колись таки буде окремою державою, Іван твердо вірив. Шкода тільки, якщо цей інтелектуал бойтися торкатися цієї теми, то скільки ж років ще пройде, поки необхідність утвердження нашої національної ідеї зрозуміють всі люди України.

Іван чітко усвідомив, що невдачею закінчиває цей його задум. Але він рук не складе.

Він продовжуватиме працювати, щоб світлішо відомості українців. Ні, він не з тих, хто відступає перед труднощами одразу. Він не один твір ще напише на таку тему. І таки діждеться часу, коли не боятимуться ставити такі п'еси на сценах.

Так, постійно працюючи в гарячих цехах

ТЕЦ, Іван не полишив активної діяльності також і з домашнім письмовим столом. Віра Миколаївна тепер не заважала, а навпаки, навіть допомагала бралась. Але працюючи вдома, відчував один недолік, — ні з ким було порадитись, а може, й повчиться. Зате, з іншого боку, йому ніхто вже не «обтече» гострі кути в його письмі. А так будуть реальнішими події, і мова герой його творів буде живішою.

Якось прямо говорив про це на заняттях

уникають? Чи дійсно ніколи читати, чи режисер просто не хоче зв'язуватись з ним. Може бути й таке. Адже він режисером наперед сказав, що поема про Степана Бандеру. Може, не слід було розповідати?.. Ну, що ж, не захоче чи поб

УКРАЇНСЬКЕ РАДІО ЗАПРОШУЄ ВСІХ НА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИКТАНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ

9 листопада, у День української писемності та мови, Українське радіо запрошує всіх охочих взяти участь у написанні

Всеукраїнського диктанту національної єдності. Про це повідомляє прес-служба Національної радіокомпанії України (НРКУ).

«Щороку цього дня українці — від великого до малого — можуть взяти участь у написанні радіодиктанту та з'ясувати, наскільки добре знають рідну мову, а ще — продемонструвати солідарність з усіма, хто любить і шанує рідне слово, хто хоче, щоб українці говорили українською мовою і зберегли її для нащадків», — наголошується у повідомленні.

Цьогорічний диктант проведе доцент Київського університету ім. Б. Грінченка, автор шкільних підручників з української мови та

літератури Олександр Авраменко. **Диктант транслюватиметься о 13:30 на Першому і Третьому («Культура») каналах Українського радіо.** Традиційно диктант складається зі 100–120 слів. Ті, хто напишє його без помилок, будуть відзначені призами. Це — грошові премії, книги, компакт-диски з унікальними записами Українського радіо.

Не обійтися цього року і без новацій, обіцяють організатори акції.

«З огляду на те, що щороку разом із диктантом слухачі надсилають розповіді про себе, міркування про мову, роздуми про значення акцій, які єднають націю, цього року вперше, окрім диктанту, буде запропоновано творче завдання. Вони — необов'язкові і оцінюватимуться окремо», — наголошують у НРКУ.

Тож усіх поціновувачів рідного

словесності. Національне радіо запрошує до написання Всеукраїнського диктанту національної єдності. Варто лише пам'ятати одну важливу умову — **передвіряти-муться диктанти, надіслані тільки 9 і 10 листопада** — дату відправлення визначатимуть за штемпелем на конверті.

Адреса Українського радіо: Київ-1, Хрестатик, 26. Індекс — 01001.

Нагадаємо: Всеукраїнський диктант національної єдності започаткований НРКУ ще у 2000 році. Відтоді тисячі поціновувачів українського слова з усього світу можуть взяти участь у його написанні.

Так, наприклад, минулого року Національна радіокомпанія отримала 17 тисяч 348 диктантів не лише з усіх областей України, а й з-за кордону: Росії, Білорусі, Молдови, Німеччини, Бельгії і навіть Таїланду. Диктант писали люди різного віку і різних професій: школярі і студенти, військові і робітники, пенсіонери і домогосподарки.

ЛИСТ У НОМЕР!

«Доброго дня, шановна редакція «Кримської світлиці»! Пише вам ваш давній приятель козак Іван Григорович Кассала з Каменя-Каширського, що на Волині. Доповідаю, що на 2013 рік передплатити уже 7 примірників вашої газети своїм родичам та знайомим у Камені-Каширському, Луцьку, на Полтавщині та Харківщині. Сім — бо це мое улюблене число, у мене пенсія аж 1007 гривень, і я 17 років відпрацював адвокатом. І не вірте, що «Світлицю» на пошті передплачують лише на півроку: з мене взяли по 104 гривні з копійками і оформили 7 річних передплат. Здоров'я вам і усіляких гараздів, бо ж тепер маєте мені цілий рік відпрацювати!»

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЛИСТОПАД

7

1708 р. — український гетьман Іван Мазепа з частиною свого війська з'єднався з військами шведського короля Карла XII біля села Гірки.

1917 р. — Центральна Рада УНР видала III Універсал, який проголосив Українську Народну Республіку (УНР), формально не пориваючи федераційних зв'язків з Росією, і демократичні принципи: свободу слова, друку, віровизнання, зборів, союзів, страйків, недоторканність особи й помешкання; оголосив національну автономію для меншин (росіян, поляків, євреїв), скасував смертну кару, як і право приватної власності на землю й визнав її власністю всього народу без викупу, встановив 8-годинний робочий день, оголосив реформу місцевого самоврядування, визначив 9 січня 1918 р. днем виборів до Українських Установчих Зборів, які мали бути скликані 22 січня 1918 р.

1918 р. — початок третього наступу більшовиків на Україну.

1940 р. — у Канаді створено Комітет українців Канади — КУК, нині — Конгрес українців Канади. Це громадська представницька рада, яка об'єднує 33 українські всеканадські організації та їх філії, центр знаходитьться у Вінніпезі. Конгрес українців Канади нараховує шість провінційних рад (ОНтаріо, Манітоба, Саскачеван, Альберта, Британська Колумбія і Квебек), 34 відділи у містах всієї Канади (від Монреаля доバンкувера) і ряд окремих комітетів.

1951 р. — у Києві почав роботу перший в Україні телевізійний центр.

Народилися:

1744 р. — Нестор Амбодик-Максимович, український учений-енциклопедист, один із засновників наукового акушерства, фітотерапії, ботаніки.

1855 р. — Дмитро Яворницький, український історик, археолог, етнограф, фольклорист, письменник, академік АН УРСР.

1857 р. — Дмитро Багалій, український історик, громадський діяч, організатор системи вищої освіти в Україні. Член-засновник Української академії наук, з 1919 року — голова Історико-філологічного відділу УАН.

1936 р. — Микола Вінграновський, український письменник-шістдесятник, режисер, актор, сценарист і поет.

8

1867 р. — опера Олексія Верстовського «Аскольдова могила» розпочав свій перший сезон постійний оперний театр у Києві.

1909 р. — відбулися установчі збори членів Київського товариства повітраплавання.

Народилися:

1758 р. — Мелетій Модест (світське ім'я — Михайло) Гриневецький, український церковний діяч, історик, джерелознавець, педагог, краєзнавець і колекціонер.

1883 р. — Остап Луцький, український громадсько-політичний діяч, публіцист, поет, член «Молодої музи», автор збірок поезій «З моїх днів» (1905), «В такі хвили» (1906). Співредактор часопису «Буковина» (1907-1914). Протягом цих років фактично редагував часопис, що дуже позитивно позначилося на якості газети. У ці роки якісно змінилося публіцистичне та літературне наповнення газети. Завдяки активній публікації на сторінках «Буковини» творів «молодомузівців», багато з них швидко стали популярними у тогочасному літературному процесі. Літературний псевдонім «О. Люнатик», «Немітрич», О. Л-ий, О-п Л-й, Л. Потужний літературний критик.

Написав низку літературно-критичних

статей, присвячених літературному процесові кінця XIX — початку ХХ століття, в яких проповідував модерністські шляхи розвитку літератури, стверджував про необхідність забагачення та урізноманітнення естетичних та художніх принципів в українській літературі.

1887 р. — Дмитро Вітовський, головнокомандувач УГА, Військовий міністр ЗУНР.

1900 р. — Михаїло Теліга, кубанський бандурист, учасник Визвольної боротьби.

Помер:

1985 р. — Яків Гніздовський, український художник, графік, кераміст, мистецтвознавець. Малював олійними фарбами й темперою, різними твердими барвниками, гравірував на дерев'яних і металевих дошках, іноді займався скульптурою малих форм. Його спадщина складає сотні картин та більш як 300 гравюр (ксилографії, офорті та ліногравюри).

9

День української писемності та мови.

За православним календарем — це день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця.

1882 р. — у Єлісаветграді з п'єсою «Наталка Полтавка» дебютував український театр Марка Кропивницького.

1938 р. — у Хусті з метою військового вишколу учасників українського національного руху і для організації оборони Карпатської України утворена напіввійськова організація «Карпатська Січ».

1956 р. — Президія Верховної Ради СРСР ухвалила указ «Про заборону колишнім очільникам й активним учасникам українського націоналістичного підпілля, які були засуджені й відбували покарання, повернутися в західні області УРСР».

1961 р. — місто Сталіно переименоване на Донецьк.

1962 р. — місто Станіслав переименоване на Івано-Франківськ.

1976 р. — створена Українська Гельсінська Група (Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод), об'єднання діячів українського правозахисного руху.

Членами-засновниками УГГ були: Руденко Микола Данилович (керівник групи), Бердник Олександр Павлович, Григоренко Петро Григорович, Кандиба Іван Олексійович, Лук'яненко Левко Григорович, Мешко Оксана Яківна, Матусевич Микола Іванович, Маринович Мирослав Франкович, Строката Ніна Антонівна, Тихий Олексій Іванович.

Підставою для утворення УГГ були постанови про права людини Заключного акту Наради у справах безпеки й співпраці в Європі у Гельсінкі 1975 р. Згідно з основоположною декларацією УГГ її метою є сприяння виконанню в Україні постанов Заключного акту:

збирати докази порушення тих постанов та скарги потерпілих; доводити факти порушення прав людини та націй в Україні до відомства ширших кіл української та міжнародної громадськості, до урядів

держав, які підписали Заключний акт.

Народився:

1872 р. — Богдан Лепкий, український поет, прозаїк, літературознавець, критик, перекладач, історик літератури, видавець, публіцист, громадсько-культурний діяч, художник.

Б. Лепкий

ШАНОВНІ ЗЕМЛЯКИ! УКРАЇНЦІ! ЗВІЛЬНІМО УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, ГАЗЕТУ, КНИГУ, КУЛЬТУРУ, ДУХОВНІСТЬ З-ПІД ОБЛОГИ ВЛАСНОЇ БАЙДУЖОСТІ Й ЧУХРАЙСТВА! КУПУЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ПРОПАГУЙТЕ РІДНЕ, УКРАЇНСЬКЕ!

ПЕРЕДПЛАТИЙ ІНДЕКС «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» — 90269. Вартість передплати: 1 місяць — 9,27 грн.; 3 місяці — 27,21 грн.; 6 місяців — 52,77 грн., на рік — 104,34 грн. Передплатіть «Кримську світлицю» не лише для себе — зробіть подарунок своїй школі, бібліотеці, рідним, знайомим: чим більше в українського друкованого Слова буде шанувальників, тим надійнішим буде його майбутнє! Адреса редакції: 95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 14. Тел.: (0652) 51-13-24, (050) 957-84-40; ел. пошта: kr_svit@meta.ua; Інтернет-сторінка: <http://svitlytsia.crimea.ua>

ф. П-1

Державний комітет зв'язку та інформатизації України

АБОНЕМЕНТ

На газету

90269

(індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання)

Кількість комплектів

на 200 рік по місяцях

1	2	3
---	---	---

«ДОБРО, ЯКЕ СВОБОДИ ГІДНЕ»

Микола Василенко.
Тавровані зорянці:
Поезія. — Херсон: Айлант,
2011. — 352 с.

Поезія Миколи Василенка завжди привертала і привертає увагу. Напевно, тому, що написана самим життям автора. «Переболти, перетерпіти, вистояти ійти вперед» — це не просто світоглядне кредо поета, це віхи його біографії, а відтак — творчості.

Микола Василенко — автор багатьох поетичних збірок, творів для дітей, повістей і романів, книги щоденниківих записів. Щедрий ужинок, хоч доля аж ніяк не стелилася йому рушничком. Вісім років ГУЛАГів — за любов до України, — майже три десятиліття заборони друкуватися будь-де, оприлюднювати будь-що (в сенсі навіть «найбезневинніші» в ідеологічному плані твори), і — ціла бібліотека написаного, а згодом — й виданого. Бо, нарешті, змінилися часи і письменник був готовий до цих змін: він мав з чим прийти до читача!

Одна за одною видаються книги Миколи Василенка, але по-причині, що завжди щось залишається «поза кадром». А хочеться, щоб жодна зернина не пропала: надто довго й жертвально письменник ті зерна плекав. Тож ошатний томик вибраних поезій: «Тавровані зорянці» просто не міг не з'явитися на світ.

До книги увійшли в основному вірші, котрі з тих чи інших причин (найперша — комуністична цензура) і не могли бути опубліковані раніше. Більшості з цих творів — понад п'ять десятиліть, а вони, — на превеликий наш жаль і сором, — актуальні й досі. Є вірші чи окремі строфы, які, здається, ще вчора не були надто злобденними, а сьогодні знову «акумулюють» час. Ну хоча б як ось ця мініатюра з розділу «Кошик катренів»:

Летиши тутнінно, як вітристько,

Сягаєш крилами небес.

Iти до істини вже близько,

I до в'язниці теж.

Думаю, тут усе зрозуміло без зваживих коментарів.

Загалом у «Таврованих зорянцях» — п'ять розділів: «Супроти вітру», «Вінок надгробних написів», «Автографи пам'яті», «Каравели балад» і згаданий уже «Кошик катренів». Кожен з цих розділів заслуговує на окрему розмову, бо це своєрідна яскрава і цілісна «книга в книзі», як справедливо назначає автор передмови Василь Загороднюк. Вдячний, бо цікавий і різноплановий, матеріал для дослідження — особливості поетики Миколи Василенка. Поетики, яка органічно поєднала в собі «klassiku» і модерн, епічні балади, притчі і своєрідні віршовані новели.

Мені ж у цій рецензії хочеться детальніше зупинитися на аспекти, який став яскравим лейтмотивом нової книги Миколи Василенка. Я б означила цей аспект як «випробування свободою».

Для сучасної української поезії ця тема, здається, ще не надто «своя», хоча була і залишається актуальною. Особливо сьогодні. У творчості Миколи Василенка вона має щонайменше три грани: філософсько-етичну, психолого-гічну і, зрозуміло, — громадянську.

Верлібріві притчі-мініатюри, розлогі балади, жорсткі сатиричні катрени й епітафії — в кожному з цих жанрів тема свободи й гідності як невід'ємної основи, на котрій тримається ВОЛЯ, знаходить своє художнє втілення. Незламний патріот, невиправний романтик і оптиміст, який твердо переконаний, що незалежній Україні БУТИ!, Микола Василенко проте зірко бачить усі драматичні колізії боротьби з найнепоступливішим суперником — самим собою. Він не пе-

рестає дивуватися сам і дивувати читаця, лаконічно і жорстко розповідаючи про гіркі парадокси буття.

Так, свобода не потрібна Люциперові в пеклі, тому вона «хоча бува й помре, та воскресає знову й знову» («Балада про свободу»). Але чому ж людина, стійко витримавши пекельні тортури в неволі, раптом стає розгубленою і безпорадною, покинувши тюремні мури (балади: «Страх», «Майбутнє»)? Гірка іронія «нестерпної легкості буття»?

Соціуму потрібні жертви, лише тоді соціум вірить, що перед ним — герой! Можливо... бо інакше, чим пояснити «Еволюцію ейфорії», яку так пронизливо-чітко висловив поет. Люди бачили й чули свого пророка, доки той був надійно скований за тюремними мурами. Люди вимагали свободи для свого лідера. «І ось він на волі!» Борець, оратор, патріот, герой, який готовий вести націю за собою. Він не змінився. Він той самий. Але... «ніхто і краєм вуха не почув, ніхто і краєма ока не побачив».

То що залишається пророкові? Знову звернутися до ворогів: «Киньте мене до в'язниці». Звідти його голос люди неодмінно почують (о, він добре знає свій народ...) і навіть, можливо, збудують барикади... («Притча про пророка»).

У драматичних — до трагізму — стосунках лідера і нації (природно, що Микола Василенко акцентує увагу саме на цьому: не народ, не соціум, не громада і не суспільство — НАЦІЯ!) переможцем, як правило, залишається лідер. Переможцем над собою, над власним страхом і зневірою. А що залишається просто борцеві, який вистояв у в'язниці, бо там було усегранично зрозуміло: ось — ворог, ось — мета: вийти на волю і продовжити шлях опору? Шкода тільки: свобода не така вже й гостинна. Вона чомусь не зустрічає «радостно у входа», і братів, готових віддати меч, майже не залишилося. Та й сам меч помітно приржавів... («Війшов на свободу»). Як тут не розгубиться, не зламатися під тягарем страху, самоти і зневіри. Не кожному дано вистояти...

Але як не дивно (хронічна хвороба нашої ментальності?), можна — попри все! — пройти випробування поодинці, значно важче... а втім, слово авторові: Ми стояли над прірвою, трималися за руки і говорили один одному тільки приемне.

Коли з'явилася стежка і по кругосхилах, оминаючи ошаліту тичину вовків, вийшли на відкриту площину, нам зробилося тісно.

Кожен почав дивитися, де б знайти камінь... («Прірва»).

Аж не віриться, що цей верлібр, ця зовні безземоційна притча була написана кілька десятиліть тому, така вона «теперішня». Що й казати, важко лікуватися хронічні хвороби...

Випробування свободою триває. Для нації, для народу, для кожного з нас. Попри всі трагічні злами епохи й особисті драми, поет Микола Василенко залишається оптимістом, а отже — переможцем. Тому хочеться закінчити це невеличке дослідження оптимістично — ...епітафією з циклу «Вінок надгробних написів»:

В могилі «тушка» — хамова порода.

Його сточити хробачок не зміг. Коли в труні змінилася погода, із ями в іншу яму перебіг.

(Депутатові — «тущі»).

Дотепно, правда? Тому посміхнімося і спробуймо робити те найменше, що кожен з нас може: зтворити добро. «Добро, яке свободи гідне».

Світлана АНТОНИШИН
м. Броди Львівської області

СВЯТА ВІРА
Колись в державних установах, Порвавши кляті ланцюги, Відродиться вкраїнська мова, Свої озвучить береги. Колись ітимеш рідним містом, Де зараз йду в зажурі я, Тебе щасливим зробить чиста Вкраїнська вимова твоя. Тоді згадай минule гідно, Згадай, козаче, без хули, Що рідну мову, слово рідне Тобі поети зберегли.

ХТО?

Хто звоював найбільш земель на світі I виплітає на свободу сіті? Хто хижим оком знову на чужу, На миролюбну зиркає межу? Хто на планеті в давнину й сьогодні Поміж країн веде лукаві зводні? Хто викохав несамовите зло, Якого ще на світі не було? Хто із тупих керманичів сьогодні Скверову народ свій до безодні? Хто вік паплюжив і паплюжить знову Вкраїнську націю і мову? Хто?

СЛОВО

Наче скеля, міцні ми у нашому слові, Його крил не зламати ворожим рукам. Рідне слово, — небесна потуга

Запливає у серце, як хвиля дзвінка. Коли в темряві раптом провалається гори

I надія на світло загубиться в млі, Слово буде світли, як місяць і зорі, Зберігатиме наші сліди на землі.

Не загине — воскресне калина казкова, — Не засипати ворогу руслу ріки. Наше слово вкраїнське

в духовній обнові Привітає найдальший новітні віки.

НЕДРУГАМ УКРАЇНИ

Вони насоком, наче тать, Копали яму Україні. Тепер самі у ній лежать

I зогнівають в баговинні.

НАРДЕПОВІ

Прибавивши наперед труну, Нардеп у ній привільно вклався, Який на сесії поклявся: «Україні не присягну».

ДЕПУТАТОВІ — «ТУЩІ»

В могилі «тушка» — хамова порода. Його сточити хробачок не зміг. Коли в труні змінилася погода, із ями в іншу яму перебіг.

РУСИФІКАТОРОВІ

Під плитами лежить аматор — Із царських днів русифікатор. У ямі блазень не німеу, В пітмі мерців русифікує.

ВЕТЕРАНОВІ ВІЙНИ

Колись він мав могутні крила, На них вантаж воєнний пер. Його на фронті не убили, Забутий владою, помер.

ЯЗИКУ

Міцній, червоний, наче бик, Лежить брехливий тут язик. За те його зарили знову, Що очорнив вкраїнську мову.

* * *

На Півночі я велетн зустрів. Вони були у лапицях катів За дисидентство — почуття любові До України й батьківської мови.

ПОПТАВ ЛУКАВИЙ

— Ви чули, слашил?:.. Хіург Камінський говорить по-вкраїнські!

— Ти чо? — Так, так... Мені казали люди. — Не може бути! Хіург... I вдруг! Да чо он заболел?

— І как посмел! — Так, так... Мені казали люди.

— Не може бути!

ТИ ГОВОРИШ...

Ти говориш українською, і я — українською; їмо український борщ, п'ємо українську воду;

читаємо українські книжки і любimo українських жінок, але і досі

не можемо подати

один одному руку.

КЕРЧ

Старий як світ, Пантікапей В античні проминулі роки Для прометеївих людей Свої сліди лишив глибоки.

Стойть скелястий Мітрідат. У пам'яті Боспорське царство, Навальний гунн, старий сармат, Бої, пораження... і рабство. Промчали хмарами роки. Тривожать душу спогадання — Життя однієї ріки, Історії епохи ранні. Сучасності мажорний лад Створив нову собі токкату — Садів зелених водоспад, Землі привабливість строкату.

КРИМСЬКИЙ ПЕЙЗАЖ

Вітрам в дібрів стало тісно. Вітри в гірські помчали гони, Щоб там, де скелі і муфони, Свою гірську співати пісню. Стрункі музичні кипариси Ритмічно кронами кивають, Ідуть дорогою на миси, Де вишняк немає краю.

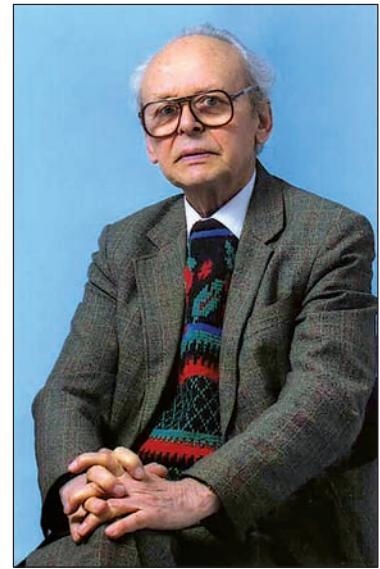
ЧУМАКИ

Моєму дідусеві Івану

Стоять розпатлані тополі Й скріти солом'яні у полі, Немов у водному околі, Покрились мороком густим. Добирну сіль везе Устим.

Микола ВАСИЛЕНКО

«ВСЮДИ ПОВІКИ ТВІЙ Я, ЗЕМЛЕ, ВКРАЇНО МОЯ!..»

Коли царям було в бою сутужно, На виручку негаючись ішов. І ладен був ділти горе й славу, Нести з Москвою спільнога хреста, Аби не розпалити війну криваву І не лишити

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

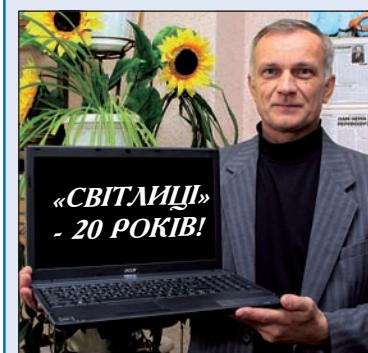
Нагадуємо, що ЛІШЕ ДО КІНЦЯ ЛИСТОПАДА приймаються матеріали на **творчий конкурс серед юних читачів** — школярів Криму і всієї України з нагоди 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...». Надсилайте на адресу редакції (звичайно або електронно поштою) ваші **літературні, поетичні, публіцистичні твори** — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельце» Данило Андрійович Кононенко (на фото), оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз (**розкладний велосипед!**) та інші нагороди.

Крім творчих завдань є й цілком конкретні, за які будуть нараховані додаткові бали. Ось два з них:

- КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?
- ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

ЗАКЛИКАЄМО ЮНІХ ЧИТАЧІВ «ДЖЕРЕЛЬЦЯ» ЗРОБИТИ СОБІ ЩЕ ОДИН ПОДАРУНОК — ВИГРАТИ Ноутбук (на фото), за який чомуся не дуже активно борються старші шанувальники «Кримської світлиці» (напевне, у всіх них уже є ноутбуки). Тому звертаємося до школярів із ділового і цілком реальнюю пропозицією: давайте відберемо призовий ноутбук у дорослих! Зробити це не так складно, як може декому здається: до кінця листопада дайте відповіді на запитання, які були опубліковані у минулому номері «Джерельца», наберіть якнайбільше призових балів і увійдіть у десятку найактивніших учасників, котрі візьмуть участь у фінальній грі, де й вирішиться доля ноутбука та інших призів.

Запитання можна прочитати на нашій Інтернет-сторінці за адресою: http://svitlytsia.crimea.ua/ks_44_12.pdf

УКРАЇНСЬКА МОВА — ДИВО КАЛИНОВЕ!

Українська мова... Така неповторна, мелодійна й співуча, бо ввібрала в себе гомін дібров і лук, духмяний, ніжний запах української землі: і синій барвінок, і вишневий цвіт, і запашну руту-м'яту. У народу немає більшого скарбу, ніж його мова. Саме вона — характер народу, його пам'ять, історія і духовна могутність, його цвіт і зав'язь.

Українська мова — це неоціненне багатство, з яким живе народ, передаючи від покоління до покоління мудрість, спаву, культуру, традиції. Наше українське слово, хоч і вмидало з голоду і бідувало, переслідувалось і заборонялось, але вистояло, відродилося та продовжує хвилювати серця.

Калиновою, солов'їною називають українські поети нашу мову. Кожен з них по-своєму, але водночас широко, з синівною любов'ю звеличує рідну мову. Ось як В. Сосюра захоплюється нею:

О мово рідна!
Їй гарче серце
Віддав я недарма,
Без мови рідної, юначе,

Й народу нашого нема.

Людина може володіти кількома мовами. Залежно від її здібностей, нахилів і прагнень, але найкраще, найдосконаліше вона має володіти, звичайно, рідною мовою. З нею пов'язані найдорожчі спогади про перше слово, вимовлене в дитинстві, почуте з маминих вуст, затишок батьківської хати, веселій гомін дитячого гурту, тихий шелест листя старої верби, під якою вперше зустрівся з коханою людиною:

Вона, як зоря пурпрова,
Що сяє з небесних висот.
І там, де звучить

рідне слово,

Живе український народ.

Мова народу — найкращий цвіт, що ніколи не в'яне, а вічно живе, розвивається. Українське прислів'я говорить: «Ласкавими словами і гадюк чарують». Бережімо рідну мову, шануймо і розвиваймо, дбаймо про її чистоту і красу, тоді і світ навколо стане країшим, добришим!

Світлана

ПРОСКУРІНА,
10 клас Сонячнодолинської ЗОШ, член МАЛіЖ
м. Судак

КВИТОК НА БАЛЕТ

Учні моєго класу і я давно мріяли побувати в театрі на балеті. І нарешті ця мрія здійснилася. Хоча, мушу сказати, деякі хлопці нашого класу сприяли ідею походу на балет зовсім нерадісно і без великого бажання тудийти.

Минулого тижня ми з однокласниками зібралися біля Українського музичного академічного театру. Наш класний керівник Галина Олексandrівна Вороніна розповіла нам історію твору, який ми зібралися дивитися і який є шедевром світового значення. Ми із нетерпінням чекали початку історії Ромео та Джульєтти, які будуть виражати своє кохання за допомогою рухів, танцю.

Але ж нам пощастило, як нікому, бо цього разу ще й з'явилася можливість познайомитися з театром за його кулісами. На порозі театру нас зустріла приемна та доброчиличва жінка — завідувачка літературного відділу Тетяна Олександровна Снегирьова. Спочатку вона ознайомила нас з цікавою історією створення театру, розшифрувала для нас театральні терміни — куліси, партер, бельэтаж, балкон, ремарки тощо. А потім наша група вирішила подивитися на театральне життя зсередини. Ми побачили балетний клас, перукарський цех, костюмерну, оркестрову яму, куліси, кишеньо — місце, де зберігаються всі декорації, привіталися з «Ромео» та «Джульєттою». Захоплення наше не мало меж! Ми широ подякували

нашому екскурсоводу за цікаве і повчальне знайомство з театром.

Аж ось пролунав дзвоник. І ми відправилися у глядацький зал займати свої місця. Заграла музика, і почався балет.

Ми з цікавістю дивилися на те, що відбувається на сцені. Зміна декорацій приголомшувала свою красою. Ми спостерігали за сумною історією закоханих, лише смерть яких змогла примирити два ворогуючі сімейства. Кожен новий епізод приносив нам неповторні захоплення і незабутні емоції. Це перше, чисте, ніжне кохання Ромео і Джульєтти. Дуже вразила справжня і віддана дружба Ромео і його друзів. Хотілося, щоб подібне було присутнє і в нашему класі. Чуттєва гра акторів викликала сльози. А хореографічна майстерність танцюристів вражала і не залишала байдужим жодного глядача. Адже лише за допомогою танцювальних рухів передавали актори такі вічні почуття — кохання, ненависть, дружбу. Любов Ромео і Джульєтти — це відчуття щастя величного і красивого. І сьогодні закоханих зазвичай порівнюють з цими героями Шекспіра.

Моїм однокласникам дуже сподобався балет і його чуттєвий зміст. У захваті були усі! Я дуже добре зрозуміла тепер зміст відомої крилатої фрази: «Нет повести печальнее на свете, чем повесть о Ромео и Джульєтте». А ще я знаю, чому говорять про автора: «Шекспір — поет не століття, а на всі століття».

Олександра ТАБУНЩИКОВА,
учениця 7-А класу навчально-реабілітаційного центру для дітей з порушенням зору

м. Сімферополь

ФУТБОЛ ЕДНАЕ! СПОГАД ПРО ЄВРО-2012

Українські шанувальники футболу цього літа шаленіли від радощів. Ще б пак! В Україні відбулася визначна подія: Євро-2012. Безсумнівно, вона не залишила байдужим нікого. Багато людей, які ніколи не цікавились таким видом спорту, із захопленням вмикали телевізор і проймалися святковим настроєм. Кожна гра — свято! І не тільки гра...

Тепло надворі було не лише від пекучого червневого сонця, а й від щиріх усмішок іноземців. І гості нашої країни, й українці справді ставилися одне до одного, як до земляків. Людей не лякало навіть те, що вони не знають мови. Певно, споріднені душі за будь-яких обставин порозуміються.

Ми з татом дивилися, затамувавши подих, кожен матч. Навіть мама згодом приєдналася до нас. Усією сім'єю надзвичайно вболівали за нашу команду, але, на жаль, вона не вийшла з групи. Родина обрали собі нового фаворита — іспанську збірну. Я завжди захоплювалась грою іспанських футbolістів. На щастя, ця команда з легкістю програла до фіналу. Супротивник їм дістався сильний... Це була збірна Італії. Дізnavшихся, хто буде змагатися у фіналі, тато одразу запропонував поїхати на матч. Ми з мамою охоче погодилися. Квитків не мали, та й вже запізно було їх купувати. Однак це не зупинило нас.

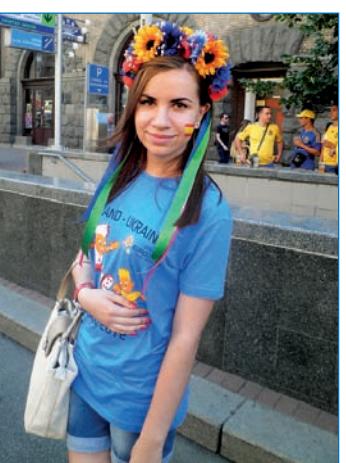
Приїхавши до Києва, ми одразу, не гаючи ні хвилинки, попрямували до фан-зони. Знайти її було нескладно. Вже з вокзалу і до Хрещатика вболівальників супроводжували вказівники. На шляху зустріли багато іноземців. В основному це були іспанські та італійські вболівальники. У фан-зоні діяли суворі правила: на вході стояли люди, які оглядали сумки. Простоявши довгі

черги, ми, нарешті, увійшли.

...Іспанська збірна швидко забила гол, який став початком їхнього виграного: згодом забили ще три, що означало беззаперечний тріумф Іспанії. Всю ніч ми святкували цей виграній з вболівальниками переможців, наче свій. Звідусіль лунали вигуки: «Іспанія — чемпіон», ми співали якусь іспанську пісню. Вже під ранок прийшли на вокзал, і я одразу заснула в залі очікування...

Надто багато емоцій і вражень пережила за цей день.

Євро-2012 об'єднало як самих українців, так і іноземців. Тепла, доброчиличва атмосфера назавжди залишилась у моїй пам'яті, і не лише у моїй...

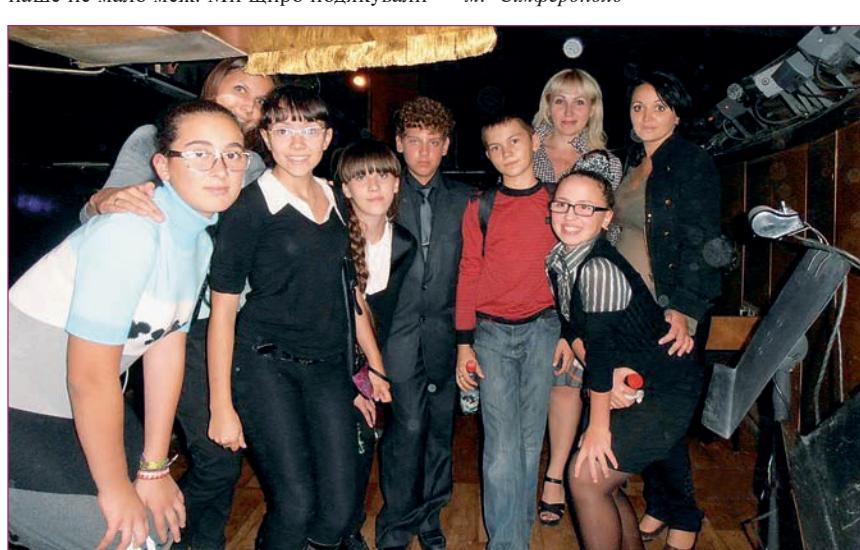

кою побажала гостям гарно провести час і, звичайно ж, не могла змовчати про те, що вболіваю саме за їхню команду. Іспанці, почувши це, одразу підхопили мене на руки і почали гойдати. Ось так мені і пощастило сфотографуватися з вболівальниками улюбленої збройні.

У фан-зоні майже не було людей у повсякденному одязі. Більшість була або у національних костюмах, або у формі команди, за яку вболівали. Я також забажала якось виділитися і намалювалася на щоці прapor Іспанії. Тато придбав мені український віночок, який одразу впадав в очі іноземцям. Вони люб'язно просили мене сфотографуватися разом з ними. Це було так приємно.

...Іспанська збірна швидко забила гол, який став початком їхнього виграного: згодом забили ще три, що означало беззаперечний тріумф Іспанії. Всю ніч ми святкували цей виграній з вболівальниками переможців, наче свій. Звідусіль лунали вигуки: «Іспанія — чемпіон», ми співали якусь іспанську пісню. Вже під ранок прийшли на вокзал, і я одразу заснула в залі очікування...

Наталя ГОРБЕНКО,
вихованка юнацького прес-центру
«Погляд», м. Кривий Ріг

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Більшовики, переконавшись, що при дотриманні правил демократії влади не доб'ються і втратять те, що встигли хапнути під час жовтневого перевороту, негайно розпочали громадянську війну, до якої закликав «вождь». Криваву вахханілю спрямували на те, щоб Росію, одну з наймогутніших держав світу, роздерти, розгромити «до основания, а затем»...

«Вчення» Леніна про демократію, про державу, про свободу і рівність — це коктейль лжетеорії утопіста, що засвідчило застосування на практиці. Ленін — князь темряви, вождь світового експерименту, начальник тоталітарної республіки і терорист-глобаліст, — дійшов висновку київський дослідник Василь Мазорчук.¹

«Диктатура пролетаріата — это нечто не ограниченная, никакими законами, никакими абсолютно правилами не стесненная, непосредственно на насилие опиравшаяся властью»; «чем демократичнее государство», состоявшее из вооруженных рабочих и являющееся уже не государством в собственном смысле слова, тем быстрее начинает отмирать «всякое государство»; «унижение классов — дело долгой, трудной и усердной классовой борьбы, которая после свержения власти капитала, после разрушения власти буржуазного государства, после установления диктатуры пролетариата не исчезнет, а только меняет свои формы, становясь во многих отношениях еще ожесточеннее»...²

Якщо простежити за міркуваннями В. Леніна про суть більшовицької диктатури, то знайдемо відповідь на запитання: чому диктатура тільки революційного, а не всього народу?

«Потому что во всем народе, страдающем постоянно и самым жестоким образом..., есть люди, забитые физически, запуганные люди, забитые нравственно, например, теорией о непротивлении насилием, или просто забитые не теорией, а предрассудком, обычаем, рутиной, люди равнодушные, то что называется обыватели, мещане, которые более способны отстраниться от острой борьбы, пройти мимо или даже спрятаться... Вот почему диктатуру осуществляют не весь народ, а только революционный народ, николько не боящийся, однако, всего народа, откривающий всему народу причины своих действий и все подробности их, привлекающий охотно весь народ к участию не только в «управлении» государством, но и во власти, и к участию в самом устройстве государства».³

І такого коктейлю — повні цебрики! Отруйним «пілом» забивали голови студентам радянських вишів протягом 70-ти років. Чому могла навчити ця піна, до чого призвести, і що можна було побудувати, стало відомо лише після розвалу «імперії зла», яку вибудував «кремлівський мрійник», про-повідник класової боротьби.

На тривалий період ленінський привид комунізму переміг з ряду причин. По-перше. Державна влада ослаблена. Лібералізм, демократія і демагогія набридли народу. І московський люд національним інстинктом відчув у тому ослабленні загрозу існуванню імперії. Московський народ бачив свій порятунок, насамперед, у твердій владі...

По-друге. Московити після подій 1905 року інтуїтивно відчули дух Європи.

В 1907 році відомий російський філософ Микола Бердяєв передбачав, що більшовицька партія переможе всі партії, бо вона за своєю ідеологією найбільше відповідає світогляду московського народу.

О. Салтиков у своїй праці «Две Росії» зазначав: «Ми, московіти, несемо всю відповідальність за більшовицтво. Ми самі покликали його до життя. Він зародився на нашій московській землі. Він є шире московське, національне явище та дуже старого походження. Споконвічний, престарий, він сидить усередині кожного з нас, москвичів. Тому він і приніс перемогу Леніну в 1917 році і підтримує радянську владу досі. Ленін лише використав реально цей наш рідненький більшовицтво у кожному з нас. Більшовицтво — це остаточне, історичне завершення будови московської держави...».

Професор Г. Федотов у праці «Судьба імперії» писав: «Більшовики захопили державну владу

дуже легко в Московчині, без ні-якого спротиву. Але в усіх немосковських окраїнах вибухнула запекла війна проти більшовизму та більшовиків... Грунт більшовизму в Московчині підготували: історичне й духовне робство, община і самодержавство царів. Московський більшовицтво є природним витворм історичного життя московського народу. Витворм широ московським, національним. А на-кідає світові комунізм Московчина, керуючись лише своїми державними інтересами». Ще в 1906 році Ф. Достоєвський у романі «Бесы» попереджав, якою буде революція.

Московський міністр Д. Толстой у 1875 році писав «...Кожне намагання запровадити в Московській імперії європейські парламентські форми влади — приречений задалегідь на невдачу. Якщо скинуть са-модержавну, деспотичну царську владу, то на її місце автоматично прийде значно деспотичніша — комуністична, за вченням К. Марк-

того подібного не відбувалося. Штурм Зимового — такий же ефективний пропагандистський штамп, як і «зали Аврори», — переконливо довів дослідник Борис Алмазов.⁷ Якщо б гахнули гармати з крейсера «Аврора», то знесли б всю Дворцову на бережну. Був один холосний постріл з носової (бакової) гармати. По Зимовому били з Петропавлівської фортеці, але, на щастя, невмі-ї і невдало.

...Зимовий палац відкритий для обстрілу з усіх боків: і з Неви, і навіть з дахів сусідніх будинків. Його майже нікто не охороняв і, відповідно, не обороняв. Гарнізон Зимового був сміхотворно малий: купка ударниць з жіночого батальйону, невеличке число юнкерів, недостатне для розміщення їх лан-цилом по периметру.

Палац покинули три сотні козаків з 14-го Донського полку. Саме того, що в липні розігнав більшовицький заколот. Вони прихопили з

кож читав «наш Ілліч».

Отож, з боку Зимової канавки і набережної увійшла група у складі 200 офіцерів-егерів, якими командував донський козак генерал Черемисов — більшовик. Він підкорявся безпосередньо Леніну. У сучасній інтерпретації таких вояків називають «спецназ». З Фінляндського вокзалу, на який спецгрупа прибула з Фінляндії спецпоїздом, перейшли до казарми комендантської роти на Зимовій канавці, де розміщувався госпіталь. Звідти частина егерів увійшла до Зимового через засклений перехід.

Інша частина егерів безперешкодно попрямувала до будівлі палацу через відкритий вхід Ермітажного театру. Юнкери, побачивши направлени на них згори (з вікон казарми) рушниці, кинули кулемети на мосту через Зимову канавку.

Темними залами Зимового до кімнати, де перебували міністри Тимчасового уряду, егері провели служителі палацу і власні розвідники,

зі школолярами Луцька. Я в той час (кінець 70-х років ХХ століття) працював старшим науковим співробітником даного музею. Старий дідуган віком за 80 років з азартом розповідав саме про останні «геройства» братви, а його щораз перебивали вчителі та співробітники музею, сором'язливо виправдовуючись перед дітьми за похабного солдафона.

Отже, о 2 годині 10 хв. ночі 26 жовтня (7 листопада) більшовики без спротиву захопили Зимовий палац і заарештували уряд. Колишній міністр фінансів С. К. Бельгвард записав у щоденнику: «...Зимний дворец был занят большевиками, разграблен и изгажен. Дворцовая церковь осквернена, а церковная завеса украшена... Над беззащитными юнкерами творят зверства... Кладовые Зимнего дворца разгромлены, серебро расхищено, ценный фарфор перебит. Женский батальон заточен в казармы Павловского полка и изнасилован... В сущности, то, что вчера произошло, — не политический переворот, не восстание, а просто военный заговор... Большевистская свобода печати — уничтожение всех органов, кроме «Правды» и пр. В наш министерский лазарет принесли убитого мальчика — рассыльного лет двенадцати... По городу блуждают немецкие офицеры, снабженные разрешениями большевистского правительства. Попадаются на улицах и немецкие солдаты. Нет никаких сомнений, что все восстание организовано немцами и на немецкие деньги...».

Коли на другий день, 26 жовтня (8 листопада) 1917 року в місті дізналися про переворот, арешт Тимчасового уряду, захоплення влади більшовиками, в столиці почалися акції протесту. Виступили юнкери, мітингували студенти. Та пізно. Більшовики врахували свої помилки під час революції 1905 року, а тому діяли швидко і рішуче, без демагогії та лібералізму. Розгромили повсталих юнкерів та ко-зачі роз'їзди, розстріляли учасників студентських міністерацій. Закрили й розтрощили редакції газет опонентів. Гасло Леніна: «Перетворення імперіалістичної війни у війну громадянську» втілювалось у життя. По трупах розпочалася «тріумфальна хода» радянської влади.

Вождь революції висунув чергове гасло: «Всезагальне озброєння народу». З тюрем випускали в'язнів і в першу чергу — кримінальних злочинців. Їх відразу вербували у збройні загони — «червону гвардію». За німецькі кошти, одержані через Парвуса, більшовики закупували зброю, виплачували платню бойовикам. Особливо цінувалися інтернаціональні загони, які з часів Першої світової війни опинились в Росії, а тепер з червоних більшовицьких агітаторів перейшли на бік заколотників. Китайські, угорські, латиські стрільці, об'єднані у загони, озброєні до зубів, були, по суті, гвардією більшовицьких верховодів, штурмовими загонами, як у 30-х роках у гітлерівській Німеччині. Вони безкомпромісно виконували криваві та авантюрні завдання своїх комісарів. Богнище громадянської війни розмежувалось з повною силою, колесо кривавої м'ясорубки набирало шалених обертів. Терор став прерогативою більшовицького уряду, який очолив Володимир Ульянов (Ленін).

«...За кілька тижнів зруйновано майже дощенту недемократичні установи в армії, наセルі, на фабриці. А іншого шляху до соціалізму, крім як через таке руйнування, нема і бути не може», — писав Ілліч в азартному пориві «холодно-кровного фокусника».

**Олександр СЕРЕДЮК,
доктор філософії, письменник
Волинь**

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мазорчук В. Навіщо вірним ленінцям роги лукавого. — «Персонаж плюс», 25.11.-1.12.2008.
2. Ленін В. И. Т. 38. — С. 351, 386-387, Т. 44 — С. 10.
3. Ленін В. И. ПСС, Т. 12. — С. 321.
4. Штепа П. Московство. — С. 13.
5. Істоки зла (тайна комунізма). — Мінськ, 2002. — С. 28.
6. Там само. — С. 27.
7. Алмазов Б. Загадки «штурму» Зимового палацу // Інформаційний бюллетень, № 39, 8.11.2007.
8. Ленін В. И. Твори. Т. 35. — С. 185.

РЕВОЛЮЦІЯ ЧИ ПЕРЕВОРОТ

Штурм Зимового палацу.
Худ. П. Соколов-Скала

само...». Приятели В. Леніна М. Валентинов у своїй праці «Чернишевський і Ленін» писав: «Він (Ленін) є постаттю суто національною, московською, дитиною московського духовного життя. А воно, як відомо, було і є заперечням усього європейського». І Ленін повів свою партію московським національним історичним шляхом.

Павло Штепа у праці «Московство» зазначав⁴, що московські професори розробляли доктрину так званого європаїзму. Вони визначали азійське походження московського народу, пропонували обіпірті московську фізичну і духовну силу на Азію. Іхній заклик: «Москвина, обличчям до Азії!». Це означає: по спинах до Європи. Вони обґрунтують тези, що Московчина — цілковита природна історична спадкоємниця політичного й ідеологічного капітулу Чингісхана.

Один із засновників І-го Інтернаціоналу, російський анархіст Михайло Бакунін вчив: «Революціонер — чоловік обречений. Все не-нужні чувства родства, любви, дружби, благодарності та і даже самі честі повинні бути задавлені в революціонері. Он не революціонер, если ему чого-либо жалко в этом мире. Он знает только одну науку — науку разрушения».⁵

В програмі революції він писав: «В этой революции нам придется разбудить дьявола, чтобы возбудить самые низкие страсти».⁶ Тепер маємо змогу аналізувати і робити висновки, «відрізнили зерно від пісні». Ще в древньому світі мудреці говорили: «Ale lection ingentum!» — «Книга доде розум!». І щастлива мить, коли можна самостійно відрізнати правду від міфів і брехні. А історія більшовизму та його володарювання наскрізь просякнута легендами.

Висвітлюючи образ «вождя світового пролетаріату», а тим більше — вождя терору ХХ століття, можна спростувати й міф про «Штурм Зимового палацу». Ми пам'ятаємо захоплюючі кінояди з художнього фільму Есфірі Шуб і Сергія Ейзенштейна. Проте насправді ні-

які знаходилися в палаці зранку 25 жовтня. «Спецназівці» блокували і розброявали юнкерів і ударниць (жіночий батальйон). Вони дозволили юнкерам розбігтися по домівках. Ударниці, тримаючи дисципліну, залишилися в строю. Пізніше, мабуть, дуже жалували...

Захопивши палац увечері, егері впустили групу «революційних трудачів». Ті спокійно пройшли повз штабелі дров через центральну браму, розкриту навстіж. Прибули юнкери та ко-зачі роз'їзди, розстріляли учасників студента-рівнів, а залишились в строю. Пізніше, мабуть, дуже жалували...

Це тільки кінонники змайстрували масовку: вся площа залилася на натовпом з 15-ти тисяч чоловік і в революційному пориві захоплює палац, змітаючи старий уряд. Створений міф. Насправді, «штурмуючих» було близько тисяч осіб. Коли невелика їх частина викот

Михаїл
ЛУКІНЮК

КРАТКИЙ ЭКСКУРС

В КРЫМСКО-РОССИЙСКО-УКРАИНСКУЮ ИСТОРИЮ

С ОТДЕЛЬНЫМИ ФРАГМЕНТАМИ ИЗ ДИСКУССИЙ АВТОРА В ИНТЕРНЕТЕ

(Продовження. Поч. у № 31-44)

А в качестве коронационного венца шапка «Мономаха» (для этого тюбетейку дополнили крестом и опушили соболем) впервые была использована великим князем московским Иваном III для коронования своего наследника. Ею же короновался первый московский царь Иван IV Грозный и его преемники – вплоть до первого русского царя (с 1682 г.) Петра I, который в 1721 г. заменил ее императорской короной.

«В конце XV ст. ее переименовали, – пишет, ссылаясь на статью А. Спиницо «К вопросу о Мономаховой шапке», напечатанную в 8 т. «Записок отделения русской и славянской археологии русского археологического общества» (С.-Пб., 1908), Эдвард Кинан (2001. – С. 23), – или перекрестили, прибавив крест, и выписали новый паспорт – подтасованную легенду, которая связывала ее с императором Константином Мономахом».

Вот так – коварством, обманом, предательством, пролитой кровью родичей – совершила Москва пресловутое «собирание» земель. Современные московские историки предпочитают замалчивать эту не слишком героическую страницу русской истории. Скажем, В. Кожинов (2001. – С. 418–420), описывая подавление тверского бунта, который он определяет «бессмыслицей», карательной акцией хана Узбека, ни словом не заикнулся о самом активном участии в ней московского князя. Историк убеждает читателя, что Калита в 1328 г. стал называться великим князем московским только в результате «значительного роста Московского княжества на ту пору», а с 1332 г. великим князем владимирским – «то есть всей Руси» (?!), добавляет он, лишь потому, что «осмальные тогдашние князья... резко уступали ему своим авторитетом». Какой ценой был приобретен тот кровавый «авторитет» (понятно, в глазах хана Узбека). В. Кожинов стыдливо умалчивает. Возможно, даже считает это новым проявлением русского патриотизма.

Но были – бесспорно, есть и сейчас – в России не меньшие патриоты, которые, однако, не считали возможным скрывать не-привлекательные страницы ее истории. «Я не горжусь, что я русский, – отмечал в письме Б. Маркевичу 26 апреля 1869 года граф А. К. Толстой (1964, т. 4. – С. 281), – я покоряюсь этому положению (выделено А. Т. – М. Л.). И когда я думаю о красоте нашей истории до проклятых монголов, до проклятой Москвы, еще более позорной, чем сами монголы, мне хочется броситься на землю и кататься в отчаянии от того, что мы сделали с талантами, данными нам Богом...»

2.10. Была ли Куликовская битва «первой попыткой» освободить Русь от монголо-татар? Ежегодно в начале сентября российские – и не только – СМИ, напоминая об «этот дне в истории», сообщают своим читателям примерно следующее: «1380. Состоялась Куликовская битва, которая положила начало освобождению Руси от монголо-татарского ига». Те, кто учился в школе в послевоенные годы, вероятно, помнят, как еще в младших классах восторженно слушали рассказы о величественной победе на Куликовом поле русского войска под руководством великого московского князя Дмитрия, прозванного затем Донским.

Умышленно делаю ударение на «послевоенности»: как оказалось, до войны советская историческая наука не придавала ни этой исторической фигуре, ни самой битве такого значения. Скажем, в первом выпуске «БСЭ» (т. 22, 1935) Дмитрию Ивановичу посвящена небольшая статья, в которой, в частности, отмечено, что «наибольшую популярность [Донской] приобрел из-за так называемой Куликовской битвы», а также отмечено, что «великорусские буржуазные историки идеализировали Донского] как национального героя, который боролся за «единую» Русь против татарского господства». А о самой Куликовской битве та же «БСЭ» (т. 35, 1937) писала, что она «была первой серьезной попыткой русских (здесь, разумеется, имеются в виду будущие великоруссы, на ту пору – московиты. – М. Л.) освободиться из-под татарского ига». Действительно, попыткой и к тому же неудачной, ибо, как читаем, например, в восемнадцатом томе «Энциклопедического словаря Русского библиографического института ГРАНАТ» (издание 1902 года), эта победа «не освободила русскую землю от татарского угнетения: уже в 1382

году Тохтамыш, заменивший в Орде Мамая, неожиданным набегом разгромил Москву», и московские князья еще почти сто лет платили Орде дань². «Куликовская битва, – подчеркивал С. Соловьев (1896, кн. 1. – С. 981), – была из числа тех побед, которые близко граничат с тяжелым поражением».

Но уже в следующем, послевоенном издании «БСЭ» (т. 14, 1952) тон изложения резко меняется: Дмитрий Донской уже «один из любимых национальных героев» (да и объем статьи – на порядок больше, с дополнительными приведенными картой Московского княжества и схемой битвы), а сама Куликовская битва – уже не какая-то там «попытка», а самое «выдающееся событие своего времени, решавший поворот в борьбе русского народа против татарской неволи». А наиболее проницательные советские историки через почти непроглядную мглу веков сумели разглядеть, что именно в той битве «первые выразительно» проявилось «тяготение белорусских и украинских земель к воссоединению с Великороссией» (Пашуто, 1982. – С. 6).

В чем же причина такой внезапной перемены? Об этом читаем в конце названной статьи в «БСЭ»: «В выступлении на параде Красной Армии 7 ноября 1941 г. в Москве на Красной площади И. В. Сталин назвал имя Д. Д. (Дмитрия Донского. – М. Л.) в ряду имен наших великих предков, мужественный образ которых воодушевляет советских воинов на борьбу с немецко-фашистскими захватчиками». Вот от этого, собственно, и началась героизация «Д. Д.»: «хозяин» сказал³.

Сталин «простили» великому князю то, за что собственный командный состав карал безжалостно: и переодевание перед боем в облачение простого воина, и даже бегство с поля боя. Помимо этого, прибегнул к прямому утаиванию (об этом в огромной статье новоизданной «БСЭ» – ни слова) того мало приятного факта, что Дмитрий Иванович (на то время – уже Донской!) перед лицом опасности – в августе 1382 г. к Москве приближалось войско Тохтамыша – вдруг покинул столицу и, как объясняла «молодому поколению строителей коммунизма» «Детская Энциклопедия» (т. 8. – М., 1967. – С. 246), «направился в Кострому, чтобы собрать на Волге новое войско». А в действительности, прямо отмечали дореволюционные русские историки (напр., «Большая Энциклопедия» под ред. Южакова. – С.-Пб., 1902, т. 8. – С. 463), «бежал в Кострому». Такая снисходительность к полководческой немощи великого князя (по существу, тоже «верхового главнокомандующего») со стороны «стального» большевика отчасти понятна: не время заниматься пустяковой принципиальностью, когда уже самому пятки припекают...

По поводу оценки действий Д. Донского в Куликовской битве и во время набега на Москву Тохтамыша на страницах тогдашних «СМИ» между Н. Костомаровым и М. Погодиным разгорелась дискуссия. Последний, будучи недовольным только что опубликованной статьей Костомарова «Куликовская битва», – поскольку Д. Донской «показался там трусом», – изложил свои замечания на страницах московского еженедельника «День» (1861–1865). В своих ответах, напечатанных в №№ 32 и 62 за 1864 г. газеты «Голос» (1863–1884, С.-Петербург), Н. Костомаров писал (Костомаров, 1992): «...Вы обвиняете меня за выражение: спрятался, улёгся, едва не потерял сознание. Но в тексте летописи, Вами же приведенном, стоит: «скрыл себя». Разве же это не то же, что и спрятался?» В подтверждение Костомаров цитирует из летописи обстоятельства, при которых нашли великого князя после битвы: «Под новосеченным древом, под ветвями лежаще аки мертв (Ник. Лет. IV, 118)», и добавляет: «Как же это объяснить: мужчина не ранен, не преследуется врагом, устремился к лесу, оказался под ветками срубленного дерева (под срубленное дерево невозможно упасть: можно только залезть туда), и когда его нашли – был без памяти? Понятно, этот мужчина очень ценил жизнь и не пренебрегал мерами для избежания опасности».

Не разделял Костомаров и объяснений Погодина о том, что якобы переодевание великого князя в облачение простого воина было продиктовано «его желанием подать пример» и «битися в первых рядах [вот как поведал об этом летописец (Татищев, 1965, т. 5, с. 146): «князь великий... сошел с коня, стащил из сей поволоку княжью, одел ее на милого свояка Михаила Александровича Брянского, и, посадив его на своего коня, повел ему стать на свое место под большим знаменем». – М. Л.]. На князя в бою, отмечал Костомаров, подстерегает большая опасность, потому что

«враги особенно хотели убивать князей», потому «так много князей легло тогда... Дмитрий в облачении простого воина остался живым и невредимым, а Бренок – убит».

Не считал Костомаров проявлением храбрости и то, что великий князь «отважился идти против татар», ведь до этого он согласился на все условия Мамая: «давать выход (дань. – М. Л.) в таком размере, в каком давался он при Узбеке и Джинисбеке», и даже послал к хану послов, а с ними «золота и серебра много». Мамай не принял. Что оставалось тогда делать Дмитрию? Ведь он согласился покориться, но повиновения его не принимали». Он просто не мог не идти на войну супротив Мамая, «когда уже вся русская земля шла. А дошло до битвы, он растерялся», и когда «пришлося для дела, чувство самосохранения заняло его в лес, под срубленное дерево, как то же чувство через два года заняло его в Кострому». Вот что говорит летопись (Летописный сборник, именуемый Тверской..., 2000, т. 15. – С. 44): этот эпизод подает несколько иначе: «...то слышав князь великий побежжа на Кострому». – М. Л.». От того «народ московский» впал в неистовство, грабежи да разбой, и едва выпустил по просьбе митрополита великую княгиню, «принеин ей обиды».

Интересная деталь: когда великий князь приближался войска Тохтамыша потерпел, то выражению Н. Карамзина, «бодрость духа» и оставил Москву на произвол судьбы, там, отмечает С. Соловьев (1896, кн. 1. – С. 982), вспыхнули распри, а затем дошло до разбоя и грабежей. «И бысть мятеж велик во граде Москве», записал летописец (Татищев, т. 5, 1965. – С. 154). Бунт удалось унять, только когда в Москву прибыл литовский князь Остей, которого летописец называет «внуком Ольгердовым», и «взял начальство» (Соловьев, там же). Именно он, пишет Н. Карамзин (1892. – С. 50–51), «умом своим и щедрым сердцем... восстановил порядок, успокоил сердца, прибавил духа слабым», организовал (укрепил городские оборонительные сооружения) и возглавил оборону Москвы.

«Три дня продолжалась битва. И воины, и граждане московские, вдохновляемые примером князя Остяя, старались отметить себя

мужеством». Тогда Тохтамыш «прибегнул к коварству»: заверив, что имеет своим врагом Донского, а не московитов, пообещал немедленно уйти от Москвы, если ее жители выйдут к нему с дарами и впустят его в столицу, чтобы «осмотреть ее памятные места». К обещаниям Тохтамыша отнеслись с недоверием, однако среди послов находились и двое христиан – сыновья Дмитрия Нижегородского (кстати, тестя великого князя), Василий и Симеон – которые «дали клятву, что хан сдержит слово и не совершил ни малейшего зла московитам. Храбрый Остей посовещался с боярами, с духовенством и народом: все считали, что ручательство нижегородских князей является надежным», а, наоборот, «чрезмерное недоверие может быть губительным». Но когда открыли ворота и князь литовский «первым вышел и нес дары», за ним – «духовенство с крестами, бояре и граждане», ордынцы напали на невооруженных, поsekли их, ворвались в город и «в остервенении своем убивали всех без разбора» (там же). Сложил голову и мужественный Остей.

Между тем, ни о нем, ни о его роли в защите Москвы от Тохтамыша, упомянутая «Детская Энциклопедия» в достаточно большой статье «Оборона Москвы в 1382 году» почему-то не упомянула ни слова...]

Не намереваясь вмешиваться в очень болезненный процесс постоянного переосмысления россиянами отдельных фрагментов своей исторической «легенды», в том числе и касательно значимости знаменитой битвы на Куликовом поле, все же должен заметить, что в действительности Куликовская битва была вовсе не первой попыткой высвободить русские земли из-под татарского ига, а следовательно, не могла «положить начало освобождению Руси от монголо-татар», потому что оно – начало – было положено задолго до нее⁴.

Первая попытка освободиться – к тому же намного более успешная относительно достигнутых результатов – была осуществлена почти за два десятилетия до упомянутой битвы, в 1362 году. Это была знаменитая битва на Синей Воде⁵ – сейчас малоизвестная не только широкой общественности, но, вероятно, и профессиональным историкам. И в этом нет ничего удивительного, поскольку имперская историческая наука начисто замалчивала это выдающееся историческое событие.

(Продовження буде)

¹ На выставке, посвящённой 450-летию включения Астрахани в состав государства Российского, экспонировался шлем Ивана Грозного. В Астрахань он прибыл из Стокгольма. Как оказалось, это очень интересный артефакт. С одной стороны это обычный шишак, который в то время являлся традиционной частью доспехов русских витязей. А вот самое интересное кроется в укрощающем шлем орнаменте. Как видно на рисунке, его по кругу окружает арабская вязь, которую до этой выставки никто не мог прочесть или не пытался.

Чуть ниже её есть надпись и на русском – «Шелом Князя Ивана Васильевича, Великого Князя сына Василия Ивановича, господаря Всея Руси самодержца». Посетивший эту выставку генеральный консул Ирана Сейед Голамрез Мейгили расширил арабскую надпись на шлеме. Он утверждает, что надпись переводится с одного редкого арабского диалекта как «Аллах Мухаммед». По мнению иранского дипломата, эти слова могут быть сокращенной версией известного выражения «Велик Аллах, и Мухаммед пророк его».

«Мы рассматриваем перевод иранского консула как версию, которая, безусловно, требует проверки лингвистов, востоковедов. Одним из объяснений, почему такая надпись могла быть на шлеме православного русского царя, может служить предположение, что головной убор был подарен отцу Ивана Грозного турецким султаном для его сына. Ведь на втором горизонтальном поясе шлема надпись сделана уже на славянском языке: «Шелом Князя Ивана Васильевича, Великого Князя сына Василия Ивановича, господаря Всея Руси самодержца», – пояснила старший научный сотрудник музея Елена Артюнова (газета «События», № 23 (174) от 19 июня 2009 г. – <http://www.sobytiya.com.ua/number/174>).

² Некоторые современные российские историки, отмечая «Всемирное» значение Куликовской битвы, убеждены, что ее вообще не следует считать выступлением Руси против господства Золотой Орды. Как отмечает В. Кожинов (2001. – С. 370–371), автор целого цикла работ, опирающихся «на сотни... новых и современных исследований», Русь самоотверженно билась с монголами почти полтора века раньше, в 1237–1240 гг., но затем, войдя в состав Золотой Орды (понятно, что речь идет не о Руси как таковой, а лишь о северо-восточных княжествах), уже «никогда не ставила целью выйти из ее посредством войны». Это и не удивительно, ибо, как отметил Г. Федотов, татарская стихия «изнутри» овладела душой Москвы, «проникла в плоть и кровь». Что же касается похода «нечестивого» Мамая, который, отмечает летописец (Татищев, т. 5, 1965. – С. 138–139), даже не был настоящим золотоордынским ханом, а всего лишь «отродием ханским», то по мнению этих историков – а к ним В. Кожинов относит Ю. Бегунова, И. Грекова, Г. Прохорова, М. Тихомирова, Л. Гумилева – Мамая «направили на Русь» генуэзы Кафи, с целью расширения своих владений. Таким образом, Мамайшел на Москву, чтобы выгнать тамошних князей «и сесть на их место».

Именно этим, по мнению В. Кожинова (там же. С. 398–402), и объясняется то, «почему Русь только раз за почти два с половиной столетия «монгольской эпохи» вышла в широкое поле для смертельный схватки» (да и то, повторим, НЕ ПРОТИВ ГОСПОДСТВА ОРДЫ, а против «худородного» Мамая, ЗАМАХНУВШЕГОСЯ НА «святое» – ВЕЛИКОКНЯЖЕСКУЮ ВЛАСТЬ!) – ведь сами золотоордынские ханы никогда не высказывали подобных посягательств.

³ Здесь поневоле вспоминается подмеченное маркизом де Кюстином: «...В России история – часть достояния короны, она – моральная собственность самодержца, как люди и земля – его материальная собственность; он переделывает по своему усмотрению историю страны и ежедневно отпускает народу исторические истины, которые согласуются с потребностями дня. Вот так Минин и Пожарский – герои, которые пребывали в двухъяковом забвении... – были внезапно выкопаны и вошли в моду во времена наполеоновского нашествия». Согласитесь, метко подмечено: и через полтора века в похожей ситуации повторились те же поступки, хотя «император» – другой...

⁴ Более детально об этом – см. «3. Миф о «первой попытке» освобождения Руси от монголо-татар» в упомянутой монографии «Обережно: мифы!».

⁵ Современным истор

У СТИГЛОЇ ОСЕНІ В ГОСТЯХ

Персональна виставка під такою назвою школарки з Новофедорівки Сакського району Аліни Крутофал демонструється цими днями в Кримському республіканському інституті післядипломної педагогічної освіти з ініціативи його ректора Олександра Рудякова.

Аліна — дійсний член Кримської малої академії

мистецтв і народних ремесел, лауреат фестивалів дитячого мистецтва «Кримський вундеркінд» у 2009 та 2012 роках у номінації «Образотворче мистецтво».

— Робота з аркушем паперу та фарбами дозволяє відобразити красу природи, передати дивовижні митецтвості життя і почуття, які напов-

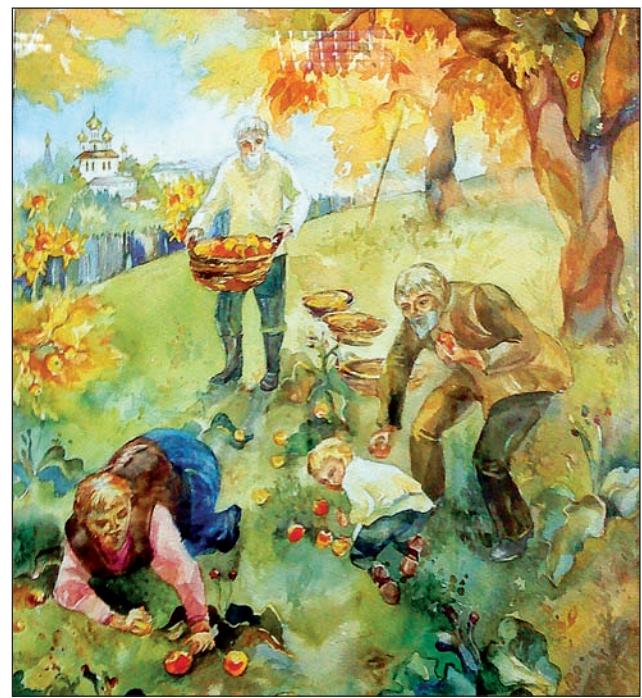
нюють душу, — розповідає юна художниця.

Аліна Крутофал випробовує себе в різних техніках та жанрів живопису. Серед її творів є пейзажі, портрети, декоративний розпис, виконані пастеллю, графікою та аквареллю.

Особливо уважно вона експериментує з акварельними фарбами: «по-сухому», «помокруму», у стилі «а-ля пріма». Навчає і допомагає її талановитий педагог Наталя

Татарникова, керівник художньої студії «Акварель» Центру дитячої та юнацької творчості Сакського району. Разом вони визначають тематику малюнків, складають композиції для настінномртів. Особливе бачення світу, тепло і любов наповнюють сюжетні картини рідного краю і дому, портрети друзів, передаються глядачеві, змушуючи на деякий час забути метушню, безладдя і усміхнутися.

Валентина МЕЛЬНИК, адміністратор Всеукраїнського інформаційно-культурного центру

«ТАНЦІ» НА МОТОЦИКЛАХ «DRIFT STUNT SHOW» У СІМФЕРОПОЛІ!

Нешодавно сімферопольцям було представлено відовище автомотошоу «Drift stunt show», яке вже бачили багато міст України. Були продемонстровані показові виступи триразового чемпіона України з дрифтингу Олександра Грінчука на тюнікованому (вдосконаленому) автомобілі «Nissan 350 Z» і мото-команди стантрайдерів «Hooligan stunt team».

Drift — техніка проходження поворотів із заносом задньої частини автомобіля. Як окремий вид автоспорту сформувався і зародився в Японії в кінці 80-х — на початку 90-х років минулого століття. Легендарні японські гонщики Куніміцу Такахасі і Цутія Кейті (останнього прозвали «дорікін» — від японізованого Drift King — короля дрифту) розвинули цей вид автоспорту до світового рівня. На сьогодні по всьому світу проводиться безліч змагань, найвідомішою є японська гоночна серія D1 Grand Prix.

У США дрифтинг прийшов тільки в 1996 році, а в Україні існує з 2008 р. У 2010 році дрифт визнаний одним з офіційних видів автоспорту в Росії.

Stunt — трюк, riding — їзда, якщо перекласти дослівно, то вийде — каскадерсько-трюкова їзда на мотоциклі. Перші стантрайдери з'явилися у Великобританії в 1980-х роках. Засновником і натхненником вважається Гаррі Ротл, який розвивав їзду на задньому колесі «віллі» і передньому «стоппі». Перший чемпіонат Європи пройшов у 1997 році в Амстердамі, а світу — вже у 1998 році. В Україні

перший фестиваль зі стантрайдингу пройшов у вересні 2010 року. На сьогодні прийнято віділяти декілька видів катання: американський, європейський, французький і японський.

«Іконами» стантрайдингу вважаються Крейг Джонс, Кевін Кармайл, Дейв Коатс. На сьогодні Кріс Пфайфер — рекордсмен Книги рекордів Гіннеса, чотириразовий чемпіон світу зі стантрайдингу, його називають генієм трюкової їзди.

Термінологія трюків суттєво англійська, тому зрозуміліше для читача коментувати трюки, показані на шоу в Сімферополі, рідною мовою. Дрифт — ков-

ання із занесенням, із запахом паленої покришки і великим обсягом диму. З легкістю виконується як на чотирьох, так і на двох колесах. Найскладніші трюки виконувалися дуетом стантрайдерів: їзда на задньому і передньому колесах, ноги на кермі

та в різні боки, їзда, стоячи на байку без рук, стійка на голові, і навіть танці на задньому колесі байка з дівчиною (на фото).

Впевнений, що теплий прийом, який влаштували сімферопольці цьому чудовому шоу, спонукає організаторів не раз проводити його в Криму.

Руслан ФЕСЕНКО
Фото автора

БОКСЕРСЬКИЙ ТУРНІР У КРИМУ

У Сімферополі на базі спорткомплексу «Локомотів» відбувся 33-й міжнародний турнір з боксу класу «А», присвячений пам'яті заслуженого тренера України Петро Саеса Бенедикто, дворазового чемпіона Європи, шістнадцятиразового чемпіона Іспанії, який після Другої світової війни, як і багато іспанців, оселився в Криму й працював тренером у клубі «Спартак». За свою плідну тренерську кар'єру він підготував не один десяток майстрів спорту.

На урочистому відкритті представники Верховної Ради Криму висловили вдячність Кримській республіканській організації «Федерація боксу України» та всім спортсменам за внесок у розвиток фізичної культу-

ри і спорту в Криму.

На турнірі були присутні заслужені боксери України — олімпійський чемпіон 2012 року у Лондоні Олександр Усик, олімпійський призер 2000 року в Сіднеї Сергій Доценко (обидва корінні сімферопольці). Турнір оцінював гідний суддівський колектив міжнародної категорії.

У турнірі взяло участь 137 боксерів з 13 країн, які вели боротьбу за прізovі місця і розряди майстрів спорту міжнародного класу. У 10 вагових категоріях розігривалося 40 медалей. Українських боксерів на турнірі було більшість — 80 спортсменів. І в національному командному заліку (14 медалей) виграли українці; по 2 медалі поїхало в Казахстан і Узбекистан,

по 5 — в Росію і Туреччину, 2 — в Білорусь і по одній — в Туркменістан і Азербайджан.

Привернув до себе увагу призер турніру у вазі 91 кг Олексій Єфімчук з м. Керч, постійним тренером якого є його батько (вони на фото). Сімейну спадкоємність — завзятість, любов до боксу підтверджує його срібна медаль.

Президент КРО «Федерація боксу України» Олександр Мельник і головний тренер Криму з боксу Валентин Соболевський залишилися задоволені рівнем проведення турніру і кількістю нагород, завойованіх кримськими боксерами, — із 3 золотих і 3 срібних по 2 залишилися в Криму, з 8 бронзових — 2 у кримських спортсменів.

Руслан ФЕСЕНКО

СПАРТАКІАДА ДЕРЖСЛУЖБОВЦІВ

У Сімферополі під патронатом голови Верховної Ради Криму Володимира Константинова відбулася спартакіада серед держслужбовців, присвячена Дню здоров'я.

Учасники змагалися у легкій атлетиці, футзалі, дартсі, гирьовому спорту, перетягуванні каната, шахах і настільному тенісі.

Всього у спартакіаді взяло участь п'ять команд:

Верховної Ради АРК, Ради міністрів Криму, Представництва Президента України в АРК, Сімферопольської міськради й Сімферопольської райдержадміністрації.

У загальнокомандному заліку перве місце посіла команда Сімферопольської міськради, друге — Ради міністрів АРК, третє — Верховної Ради Криму.

Команда Сімферопольської міськради була першою у легкоатлетичній естафеті, дартсі, шахах, гирьовому спорту. Результативним було для неї і змагання з перетягування каната.

Переможцям були врученні нагороди, а найактивніші групи підтримки отримали короваї.

Атмосферу свята на спартакіаді підтримували творчі колективи Сімферополя та Євпаторійського театру на ходулях.

Гульнара КУРТАЛІЄВА

СУМСЬКИЙ «ФЕНІКС» ПІДКОРИВ КРИМСЬКУ ВЕРШИНУ

Члени спортивного клубу інвалідів «Фенікс» із Сум підкорили найвищу гору Криму — Роман-Кош. Про це кореспондентові УКРІНФОРМу повідомив керівник клубу Олександр Грінка.

«До складу експедиції входило четверо чоловіків і одна дівчина. До сходження готовувалися спочатку вдома, а потім ще два дні на півострові. На вершину вишили без провідника, прихопивши з собою мапи, теплій одяг та дещо з їжі», — розповів Олександр Грінка.

За його словами, шлях на висоту в 1545 метрів був нелегким. Коли вони вже майже дійшли до вершини, спустився густий туман, пішов дощ, здійнявся сильний вітер. Туристи не бачили навіть одне одного на відстані десяти метрів, не кажучи вже про невеликі доріжки, що вели на вершину. Однак власну втриму відтворили зі згодом споглядали кримські краєвиди з найвищої гори півострова.

Це не перше сходження на рахунку членів клубу. До цього вони побувають на Говерлі, верховинах Чорногорії, Туреччині і навіть Африки. У планах — підкорити найвищу гору Кавказького хребта Ельбрус. **Сергій ХАНІН**